

LIDER

LIST UČENIKA I NASTAVNIKA JU SREDNJE STRUČNE ŠKOLE U BARU

BROJ 19. BAR, MAJ 2025.

1875

2016

2025

LIDER

LIST UČENIKA I NASTAVNIKA SREDNJE STRUČNE ŠKOLE U BARU

Broj 19–maj, 2025.

Izdaje:

JU Srednja stručna škola, Bar

Za izdavača:

Vučko Asović, direktor

Urednici časopisa:

Nataša Despotović, prof.

Merima Đukić Savić, prof.

REDAKCIJA

Učenici:

Violeta Lončar, Ognjen Petrušić, Luka Lazarevski,
Lorena Đurić, Sara Dibra, Milica Raković, Borislav
Pelević, Iva Kovačević, Andrej Vujičić, Davor Fatić,
Danka Lončina, Anastasija Slović, Milica Đokić, Milica
Vlahović, Marija Piskulić, Jovana Vojvodić

Profesori:

Milanka Okuka, Anastazija Glavičić, Aleksandra
Kosović, Anisa Đokić, Dragica Zejak, Anita Đukanović,
Biljana Đikanović, Darko Mišolić, Violeta Štefanac,
Gordana Čavić, Nevena Sjekloća, Radojka Obradović,
Tanja Kragulj, Aleksandra Jovović, Irena Stanojević,
Žana Janković, Branko Matić, Savo Radulović

Likovno - grafički urednik:

Goran Grković

Lektura:

Nataša Despotović, profesor

Unos teksta:

učenici Srednje stručne škole/autori tekstova

Štampa:

Lux Print – Podgorica

Tiraž: 300

Riječ urednice

Riječ, kazana kome bilo, sačuva svoju nepropadljivu snagu, i kao i svaki pokret, ona nikad ne može da se uništi, nego se pretvara u druge oblike.

Anri Amjel

Čudne i moćne, obične i neobične, jasne i zamršene, dvosmislene, promjenljive – riječi određuju govornika. Besjede o nama i kada volimo, i kada mrzimo, i kada pripovijedamo. Određuju nas i kada čutimo. Zato nije bitno koliko govorimo, već šta kazujemo. Sa svega nekoliko riječi, koje su mudre, promišljene i odmjerene, možemo podučavati poput slavnih mudraca i filozofa. Vuk Karadžić je odavno zapisao: „Riječi treba mjeriti, a ne brojati“.

Birajmo ih zato pažljivo, jer ono što kažemo može postati dio nečijeg srca i sjećanja. Možda vam danas neću reći nijednu novu riječ, ali pokušaću da već znanim riječima kažem nešto sasvim jednostavno i sadržajno.

Predstavljamo vam 19. izdanje **Lidera!**

Još nekoliko riječi...

Dragi učenici, profesori, bivši i budući lideri,

U trenutku kada umjetnost, istorija i stvaralaštvo prepliću svoje niti, stojimo na pragu jednog veličanstvenog trenutka, obilježavamo 150-godišnjicu postojanja Srednje stručne škole. Ovaj časopis je više od papira, on je svitak sa otiscima generacija koje su zajedno sa profesorima oslikale jedno vrijeme.

Dopustite sebi da uživate čitajući ove redove i da u svakom tekstu pronađete poruku koja vas poziva da sanjate i stvarate.

Dobro došli u svijet inspiracije i umjetnosti,

dobro došli u **Lider!**

Nataša Despotović, prof.

SADRŽAJ

Riječ urednika	2
Naši najbolji učenici Školske 2024/2025.	3
Direktor Vučko Asović o tradiciji i budućnosti škole	5
OD POLJOPRIVREDNE DO SREDNJE STRUČNE ŠKOLE	8
Za Lider o Lideru	11
Stilovi učenja	13
Naša Škola - Dom znanja, podrške i uspjeha	15
Ambasadori naše škole/ Znanjem i radom ostvarili svoje snove	16
NA TALASIMA ISTORIJE / Kako je potonula motorna jahta kralja Nikole	18
Oda vječnom brodu	19
Inside the Vocational High School in Bar	20
Veterinarski tehničar sa nesvakidašnjom karijerom	21
Zlatna vrata mog zanata	24
Maturska ekskurzija generacije 2021-2025	25
Nađino pismo iz Slovenije	26
Barska čuvarica	27
U ritmu pera i mašte	28
Nagrade za učenike naše škole	29
Po majci se poznaju junaci	31
Prvo mjesto na državnom takmičenju	32
Treće mjesto na konkursu	33
Snaga, trud, uspjeh	34
Muzika za sva vremena	35
Manikir kroz vrijeme / Podgoričko proleće	37
Moj san	39
Željeznički sanjar	40
Profesorica biologije koja inspiriše generacije	41
Primjeri dobre prakse	43
Posjeta Centru za ekotoksikološka ispitivanja	44
Posjeta Skupštini Crne Gore	45
Matematika=Bajka???	46
Jezik koji je izdržao test vremena	48
Tri imena koja su označila početak razvoja medicine	49
Ekoreporter i našoj školi	51
Naučnica u potrazi za istinom o mikroplastici	52
Umjetnost - estetika i izraz	54
Život u tvojim rukama	55
Školska galerija	38
Školska galerija	57
Vrh uma i srca čovjekovog - knjiga / Riječ na početku i riječ na kraju	59
Kad knjige budu u modi, Peđa Trajković	60

NAJBOLJI UČENICI ŠKOLSKE 2024/2025. GODINE

ĐAK GENERACIJE	ĐOKIĆ NIKOLJIA	IV5
Najbolji učenici po obrazovnim programima		
Zdravstveni tehničar	Kosović Nada	III5
Farmaceutski tehničar	Đokić Nikolija	IV 5
Nautički tehničar	Lazarev Luka	I3
Nautički tehničar	Vlahović Nemanja	I3
Brodomašinski tehničar	Milačić Ognjen	I2
Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta	Ivančević Bogdan	III4
Veterinarski tehničar	Bugrova Ana	III1
Agrotehničar	Ceković Isidora	II 1
Automehaničar	Vujošević Nikola	II 7
Instalater termotehničkih sistema	Barać Filip	II7
Kozmetičar	Januzi Sanela	III6
Frizer	Alić Raisa	I6
Školski literarni nagradni konkurs povodom 23. aprila, Dana knjige i autorskih prava		
1. mjesto	Stamatović Ksenija	II 5
2. mjesto	Duraković Sara	II 5
3. mjesto	Đoković Željana	II 5
Literarni konkurs / mjesto		
„Pisma neispričanih priča“ / 3. mjesto	Hadrović Talida	III5
„Po majci se poznaju junaci“ / III nagrada	Stojović Marija	II5
Likovni nagradni konkurs / mjesto		
„Ribarsko selo“ / 2. mjesto	Bokovac Kristina	I5
Državno takmičenje seniora i učenika srednjih škola iz oblasti frizerskih i kozmetičkih usluga		
1. mjesto-manikir	Čobić Ajla	III 6
2. mjesto-manikir	Tanasijević Andrea	III 6
3. mjesto-šminkanje	Dašić Aleksandra	III 6
Mladi književni stvaraoci - Internacionalna kulturna asocijacija IKA / mjesto		
3. mjesto	Vasilisa Perić	III5
Vannastavne aktivnosti		
	Erović Saída	III 5
	Mujović Iva	II 5
Najbolji sportisti		
Atletika	Đuranović Anđela	II 4
Atletika	Mujović Anabela	IV 4
Fudbal	Zlatičanin Lazar	IV 3
Najaktivniji čitalac školske biblioteke u školskoj 2024/25. godini		
	Dakić Tajana	I 1
Eko-reporteri		
„Foto priče predjela i biodiverziteta - Tihi stanovnici šume“	Lukač Deja / 1. mjesto	I5
Ekološki članci 15-19 g. - „Naučnica u potrazi za istinom o mikroplastidi“	Đozović Sara / 1. mjesto	I5
Reportaža: „Zeta - rijeka koja pamti“	Jovanović Milan /3. mjesto	II1

Ekološki čađi 15-19 g. - „Između zemlje i betona“		Mitrović Valentina/3. mjesto	IV 5
Učenici bez izostanaka			
	Šekularac Miša		II
	Vulović Luka		I 5
	Krstanović Miodrag		III 3
	Hasanković Ilda		I 4
	Mađigalij Emilija		I 4
	Šekularac Đorđe		I 7
Opštinsko takmičenje iz PRVE POMOĆI			
➤ Osvojeno I mjesto	Nikić Zorana		III 5
	Ilićević Anastasija		II 5
	Alili Anita		III 5
	Barjaktarović Anja		III 5
	Gvozdenović Tijana		IV 5
	Vukmanović Milena		I 5
➤ Osvojeno III mjesto	Stamatović Ksenija		II 5
	Rubanova Aleksandra		I 6
	Đozović Sara		I 5
	Koprivica Magdalena		I 5
	Bibuljica Sara		III 5
	Juković Irma		I 5

Stičite mnoga znanja i zvanja, ali ono najvažnije – biti čovjek, izborite i mudro čuvajte jer ga je najteže zadržati i opravdati!

Predstavljamo vam **ĐAKA GENERACIJE 2024/2025.**

NIKOLIJA ĐOKIĆ

Biti ĐAK GENERACIJE podrazumijeva više od petica u dnevniku. To znači biti lider, prijatelj, uzor i neko ko će, bez sumnje, ostaviti trag gdje god da krene.

Bravo, Nikolija!

Non scholae, sed vitae discimus
(Ne za školu, već za život učimo)

VIJEK I PO OBRAZOVANJA

Direktor Vučko Asović o tradiciji i budućnosti Škole

Srednja stručna škola u Baru predstavlja jednu od značajnijih vaspitno-obrazovnih ustanova u Crnoj Gori. Iznjedrila je veliki broj stručnih kadrova, a ove godine obilježava jubilej od 150 godina uspješnog rada i postojanja. Generacije učenika prošle su njenim hodnicima i kroz učionice, a mnogi su se kasnije u nju vraćali kao profesori, prenoseći ljubav i stečeno znanje na pokoljenja.

Iz učionice, gdje je godinama predano radio sa učenicima, kolega Vučko Asović preuzeo je funkciju direktora. Od prošle godine se suočava sa mnogobrojnim izazovima, ali i prilikama da unaprijedi Školu iz perspektive nekog ko je već dugo dio njenog kolektiva.

O tradiciji i budućnosti Škole, za čitaoce *Lidera* govori direktor Vučko Asović.

Lider: Naša Škola ove godine proslavlja 150 godina postojanja. Pošto ste u njoj profesionalno sazrijevali kroz dugogodišnji rad, šta za Vas znači ovaj važan jubilej?

Direktor: Privilegija je biti dio školskog kolektiva koji proslavlja vijek i po postojanja, što našu Školu svrstava među najstarije srednje škole u Crnoj Gori. Nastala je u teškim historijskim trenucima, nosila se sa svim problemima i izazovima rata, materijalnom nemaštinom, nedostatkom kadra, slabom prosvijećenošću. Kroz dugu istoriju prestajala je sa radom i ponovo se kao Feniks radala iz pepela rata na drugom mjestu, pa predstavlja simbol istrajnosti, neuništivosti i želje da se pobijedi neznanje. Osjećam veliko poštovanje, trudeći se da pružim svojevrsni doprinos u podizanju kvaliteta rada i postizanju većeg znanja.

Lider: Nekada ste imali ulogu profesora, a danas ste na mjestu rukovodioca ove ustanove. U čijim „cipelama“ se prijatnije osjećate? Koji posao je po Vašem mišljenju zahtjevniji i odgovorniji?

To su dvije ozbiljne i odgovorne uloge koje imaju zajednički imenitelj, da stvore uslove i što kvalitetnije prenesu znanje i iskustva na učenike u cilju njihovog vaspitnog odgoja i sticanju znanja iz oblasti koju su izabrali za budući profesionalni poziv.

U ulozi profesora imao sam cilj da na časovima napravim kvalitetnu atmosferu kao motivaciju učenicima kako bismo planirane zadatke i radne obaveze mogli da što interesantnije i prihvatljivije realizujemo, cijeneći različitosti koje su evidentne među njima. Za takav pristup profesor ima dovoljno prostora i mogućnosti da osmisli kako da „tešku“ nastavnu materiju, uz primjenu različitih oblika i metoda rada, učini zanimljivom, plijeneći pažnju učenika i želju za novim znanjima i unapređenjem postojećih.

Kao rukovodilac sa velikim pedagoškim iskustvom, prihvatio sam ovu obavezu kako bih zajedno sa timom saradnika i uz podršku cijelog kolektiva podigao kvalitet rada nastavnog procesa, a ujedno opremio, snabdio Školu modernim učilima, nastavnim sredstvima, kao i adaptirao objekte ustanove za kvalitetniji i

bezbjedniji boravak učenika i zaposlenih.

Posao direktora, kao pedagoškog rukovodioca i menadžera ne poznaje samo radno vrijeme i kancelarijsku aktivnost, već iziskuje cjelodnevnu posvećenost i poznavanje svih poslovnih pozicija u školi, pa i više od toga.

Lider: Kada vratite vrijeme unazad, možete li da se prisjetite kakvi su bili Vaši počeci u ovoj vaspitno-obrazovnoj ustanovi?

Direktor: Prvi moj susret sa ovom Školom, tadašnjim Biotehničkim obrazovnim centrom „Dušan Vlahović“ bio je u oktobru 1987. godine. Na poziv direktora Mila Karanikića preuzeo sam časove nastale nakon odlaska profesora na drugu dužnost. I pored toga što sam izvodio nastavu u Gimnaziji „Niko Rolović“ u drugoj smjeni, kao mlad i spreman da se uhvatim sa novim obavezama, prihvatio sam ovaj izazov i počeo sa radom u današnjoj Srednjoj stručnoj školi. Tu sam upoznao sjajne ljude kojih se rado sjećam, sa kojima sam se družilo u školi i van nje, a kao osoba koja je bila na početku profesionalne karijere, mogao sam puno od njih naučiti i primijeniti u svom radu.

Lider: Učenici naše Škole su učesnici mnogih opštinskih, državnih i međunarodnih takmičenja. Koliko ste zadovoljni njihovim rezultatima i šta je to što Vas posebno čini ponosnim?

Direktor: Odgovoru na ovo pitanje, s obzirom na ostvarene rezultate, trebalo bi posvetiti cijeli školski list. Teško ih je pobrojati jer su svi značajni za Školu i njima se ponosimo, a ovdje ću podsjetiti na nekoliko. Škola je uvijek bila neiscrpni potencijal energije koju nose mladi. Bili su okosnica početka fudbalske igre u Baru koja slavi vijek postojanja, kao i svih kulturnih i sportskih dešavanja. U novijoj istoriji osvajali su impozantne uspjehe u individualnim sportovima i kolektivnim sporskim disciplinama. Nezamislivi su uspjesi fudbalskih, odbojkaških, košarkaških, rukometnih i drugih klubova bez ključnih igrača - naših učenika. U atletici, karateu, džiju-džici, biciklizmu i drugim individualnim sportovima, učenici naše Škole su ostvarivali državne, regionalne, evropske i internacionalne nagrade i priznanja.

Moram istaći redovne uspjehe naših učenika ekoreportera u različitim kategorijama, nagrade iz oblasti frizerskih i kozmetičkih usluga jer godinama uz podršku svojih mentorki uzimaju učešće i nagrade na međunarodnim takmičenjima.

Na literarnim konkursima, opštinskim i internacionalnim susretima, naši učenici i profesori jesu redovni učesnici sa izuzetnim uspjesima.

Veslački tim naše Škole nautičkog smjera na popularnim veslačkim regatama u međunarodnoj konkurenciji osvaja prva mjesta i godinama se nalazi na samom vrhu.

U međunarodnom projektu prekogranične saradnje Zapadnog Balkana „Superschools“ naši učenici sa svojim mentorkama osvojili su dvije nagrade.

Lider: Koji su najveći izazovi sa kojima se danas suočavate kao direktor i kako ih prevazilazite?

Direktor: Cilj direktora, kao pedagoškog rukovodioca i menadžera, jeste da omogući što bolje uslove za boravak i kvalitetan rad u školi, a sve u cilju realizacije vaspitno-obrazovnih zadataka i drugih planskih aktivnosti. Zato je potrebno obezbijediti što sadržajniju i prihvatljiviju nastavnu bazu, savremena nastavna sredstva i njihovu racionalnu primjenu. Sve to sa primarnim zadatkom da se napravi veći podsticaj učenika i da se motivišu za ozbiljan i kvalitetan pristup obavezama.

Da bismo planirane zadatke uspješno realizovali moramo iskoristiti sve resurse, od angažovanja stručnih organa škole do velikog zalaganja svih članova kolektiva, kao i podršku roditelja i drugih subjekata.

Lider: Kakvi su Vaši planovi za budućnost Škole?

Škola je, kao što znate, u svojim 150 godina rada i teškim istorijskim vremenima prešla trnovit put:

prestajala sa radom i ponovo nastavljala da vrši svoju vaspitno-obrazovnu misiju. Sada se u Školi, koja od 2016. godine nosi naziv Srednja stručna škola Bar, obrazuju kadrovi iz raznih oblasti rada. Osim sektora poljoprivrede, veterine i proizvodnje hrane, obrazuju se učenici iz sektora saobraćaja i komunikacija, interdisciplinarnog područja rada, zdravstva i socijalne zaštite, ličnih usluga i mašinstva i obrade metala. To je veliki broj obrazovnih programa za koje treba obezbijediti kvalitetan kadar i savremena nastavna sredstva.

Zato su i planovi ambiciozni. Trenutno se radi na rekonstrukciji školske zgrade, veliki broj kabineta opremljen je savremenim učilima: smart televizorima, kompjuterima i projektorima. Računarska učionica je dobila novu računarsku opremu, televizore i ostala prateća elektronska sredstva. Upravo se privodi kraju opremanje ed tech laboratorije i u proceduri je projekat nabavke simulatora za obuku učenika pomorske struke i pomoraca uopšte. Takođe, na fiskulturnoj sali se trenutno radi adaptacija krova, a nakon toga i izrada termo fasade. Planirano je opremanje škole nastavnim sredstvima i sistemima za grijanje.

Lider: Šta biste poručili sadašnjim i budućim generacijama?

U našoj Školi mogu dobiti znanja i vještine koje će im poslužiti za kvalitetnu pripremu i uspješno bavljenje izabranim profesijama. Na raspolaganju su im kvalitetan nastavni kadar, savremena nastavna sredstva i učila.

Perspektiva cjelokupnog društva počiva na potencijalu mladih, njihovom znanju i primjeni u realnim uslovima. Ne može se do željenog cilja doći bez uloženog rada koji počiva na znanju. Budućnost je svijetla i produktivna i na njoj će se nadograđivati kreativni potencijal novih naraštaja.

Redakcija

OD POLJOPRIVREDNE DO SREDNJE STRUČNE ŠKOLE

Teški uslovi života na strmim padinama prekrivenim kamenom, bez puta i vode, sa malo stoke na oskudnim pašnjacima, živio je svoj težak život crnogorski narod. Dugotrajne borbe protiv Turaka za opstanak i očuvanje identiteta otežale su date okolnosti, pa nije bilo uslova ni za mirnodopski razvitak, a kamoli za razvitak nauke i kulture. Nedostajalo je nastavnog kadra, knjiga, kao i odgovarajućih zgrada za tu namjenu. Glad, nemaština, sujeverje, krvne osvete i stalni sukobi trajali su dugo...

Posljednja decenija XVIII vijeka bila je pod uticajem ideja prosviještenosti u Evropi, što je dovelo do vizije da se i u Crnoj Gori otvore kulturne i prosvjetne ustanove. Vladika Petar I pokušao je da, uz materijalnu pomoć Rusije, kasnije i uz pomoć Dositeja Obradovića, otvori prve škole, ali u tome nije uspio. Jedino mu je preostalo da svoj naum ostavi sinovcu Radivoju. Prvu organizovanu, regularnu školu u Crnoj Gori otvorio je Njegoš oktobra 1832. godine u Gornjem Brčeoskom manastiru, a drugu, prevashodno svjetovnog profila, pod nazivom Cetinjska mala škola, 1834. godine osnovao je pri Cetinjskom manastiru. Njen prvi učitelj bio je Petar Ćirković. Škola je imala 30 učenika. Prva generacija nije uspjela ni da dobije svjedočanstva o završenoj školi jer je 1837. godine već morala da ode na bojno polje. Ova škola je, nesumnjivo, imala veliki značaj jer je trebalo da opismeni mlade ljude.

Zahvaljujući konsolidaciji države u drugoj polovini 19. vijeka, u Crnoj Gori se stvaraju sve povoljniji uslovi za školovanje mladih ljudi u Evropi. Knjaz i kasnije kralj Nikola, ulagače velike napore i postiže zapažene uspjehe u ekonomskom, prosvjetnom i kulturnom razvoju svoje zemlje. Stalno je razmišljao o ekonomskom prosperitetu i izlasku zemlje iz vjekovne zaostalosti.

Već u septembru 1869. godine na Cetinju je počela sa radom Bogoslovija za školovanje sveštenika i učitelja. Iste godine osnovan je Ženski institut na Cetinju.

Kako je poljoprivreda tada bila jedina privredna grana u Crnoj Gori, sve izraženije je isticana potreba za školovanjem poljoprivrednika. Iz te potrebe biće osnovana niža zemljodjelska (poljoprivredna) škola, jedna od prvih srednjih škola u Crnoj Gori. Pošto je u dugom periodu primjenjivan primitivni način u poljoprivrednoj proizvodnji i ostvarivani su mali prinosi u gajenju raznih kultura, to se od početka 70-ih godina 19. vijeka sve više govori o unapređivanju zemljoradnje i stočarstva i obrazovanju poljoprivrednika. U tadašnjim sredstvima informisanja, u prvom redu u listu „Glas Crnogorca“, isticana su iskustva iz oblasti poljoprivredne proizvodnje u drugim razvijenim zemljama. Inovacije je trebalo primjenjivati i u našim uslovima, a to je jedino bilo moguće organizovanim školovanjem poljoprivrednog kadra.

Knjaževska crnogorska zemljodjelska (poljoprivredna) škola u Danilovgradu

Pripreme za otvaranje zemljodjelske škole otpočele su 1874. godine.

Prvo mjesto joj je određeno u Danilovgradu u Brdima koje jeste najzgodnije, jer ne samo da je to, takoreći, sredina naše otadžbine, nego su tamo odmah i plodna polja bjelopavlička, na koja će sjeme iz ove blagodetne škole prvo pasti, i koja mogu i moraju postati izobilnom žitnicom Crne Gore...

U to vrijeme za ovu vrstu škola bio je uobičajen naziv „zemljodjelska“ škola, pa je zvaničan naziv prve škole ove vrste, otvorene 13. maja 1875. godine u Danilovgradu glasio *Knjaževska crnogorska zemljodjelska škola*.

Iz obavještenja o pripremama za otvaranje škole moglo se zaključiti da će to biti zemljodjelska škola opšteg smjera za biljnu i stočarsku proizvodnju.

Ne može se sa sigurnošću reći gdje je ova škola locirana, ali se po, riječima A. Pajevića, pretpostavlja da je bila na lijevoj strani Zete, u blizini manastira Ždrebaonik. Ovaj pisac navodi: „*Za upis u ovu školu prijavio se veći broj kandidata, ali zbog ograničenosti smještaja i nastave primljeno je svega 18 učenika. Upravitelj škole Radić je izradio plan i program škole. Nastava se izvodila iz svilarstva, voćarstva i ratarstva. U blizini škole postojale su ogledne parcele za praktičnu obuku, a bila su nabavljena i najpotrebnija oruđa i knjige. Krajem 1875. godine i narednih godina izbija „Velji rat“ i škola prestaje sa radom.*

Knjaževska crnogorska zemljodjelska škola u Podgorici

Odlukama Berlinskog kongresa 1878. godine Crna Gora je postala međunarodno priznata država, sa

znatnim proširenjem svoje teritorije na plodna poljoprivredna područja. Kako je nastao period mirnog razvitka, to se ulaže sve veći napor za unapređenje poljoprivrede i ostalih poljoprivrednih grana, a samim tim i za ponovno otvaranje zemljodjelske škole. Škola je otvorena 20. februara 1893. godine u Podgorici. Upravnik škole je bio Filip Jergović. „Škola je imala Statut kojima su bili uređeni i karakter i zadaci škole, kao i postupak oko primanja učenika. Škola je obezbjeđivala u svom internatu, koji je bio u školskoj zgradi, smještaj, hranu i ljekarsku zaštitu učenicima, i to sve o državnom trošku. Školska godina je počinjala 1. februara, a završavala se 1. decembra. Nastava se dijelila na teorijski i praktični dio. U školi su se izučavali sljedeći predmeti: zakon božji (vjeronauka), srpski jezik, geografija, istorija srpskih zemalja, račun i geometrija, fizika i hemija... Od stručnih predmeta predavani su: zemljodjelstvo s baštovanstvom i livadarstvom, voćarstvo, vinogradarstvo i podrumarstvo, stočarstvo, svilarstvo, pčelarstvo, osnovi marvenog ljekarstva, osnovi šumarstva i nauke o čuvanju zdravlja, poljoprivredno računovodstvo.

Poslije Prvog svjetskog rata došlo se na ideju da se u Baru otvori niža poljoprivredna škola. Tako je u oktobru 1922. godine organizovana prva poljoprivredna izložba u kojoj je učestvovalo 300 izlagača sa 800 artikala. Zbog vrlo kvalitetne ponude južnih kultura (maslinovog ulja, citrusa itd.), 29. januara 1933. godine otvorena je Specijalna poljoprivredna škola za južne kulture. Njenim formiranjem je cjelokupno Banovsko imanje na Topolici sastavni dio škole. Škola je od osnivanja 1933. godine do školske 1938/1939. godine bila jednogodišnja, a zatim je prerasla u dvogodišnju. Iste godine Uredbom su bile predviđene i Poljoprivredna škola u trogodišnjem trajanju, u kojima je nakon jednogodišnjeg stručne prakse i položenog stručnog ispita iz određene grane proizvodnje bio priznat stepen srednje stručne sprema. Škola je bila smještena u dijelu Dvorca kralja Nikole, a u sklopu dvorišta i parka dvorca smješteni su rasadnici u kojima su učenici vršili praktičnu nastavu.

U toku Drugog svjetskog rata škola je radila iako nije bilo nastave jer se uslijed ratnog stanja učenici nijesu upisivali. Direktor škole u tom periodu je bio Petar Radošević.

Rješenjem Ministarstva poljoprivrede Jugoslavije, aprila 1937. godine osnovana je Državna ogledna stanica za južne kulture na Topolici u Baru. Ogledna stanica je radila kao samostalna naučna ustanova od osnivanja do aprila 1944. godine kada je Rješenjem Crnogorske narodne uprave Cetinje, resor za narodnu upravu, Specijalna niža poljoprivredna škola i Državna ugledna stanica za južne kulture, integrisane u jednu ustanovu pod nazivom Niža poljoprivredna škola "Topolica" u Baru.

Septembra 1946. godine ukinuta je Specijalna niža poljoprivredna škola u Baru, nakon čega je formirana Srednja poljoprivredna škola u Baru 25. maja 1946. godine. Redovna nastava je počela 12. oktobra 1946. godine. Od školske 1949/1950. godine u školi se izvodi nastava u četvorogodišnjem trajanju.

Izgradnja nove školske zgrade počela je 1946. godine, a maja 1947. Srednja poljoprivredna škola je organizaciono odvojena od Stanice za južne kulture. Direktori škole su bili Milo Popović i Dragutin Škerović. Škola je među prvim u Jugoslaviji prihvatila eksperimentalnu nastavu usmjerenog obrazovanja. Obrazovani su traktoristi, stočari, motoristi, poljoprivredni tehničari, veterinari. Od školske 1976/1977. godine škola dobija naziv Biotehnički obrazovni centar „Dušan Vlahović“ Bar.

U zemljotresu 1979. godine srušena je školska zgrada na Topolici, uništeni su mnogi objekti na ekonomiji. Kao prelazno rješenje ubrzo je izgrađena montažna zgrada u Bjelišima. Vrijeme se nije gubilo. U isto vrijeme vršene su i pripreme za izgradnju nove školske zgrade u Bjelišima, u neposrednoj blizini montažnog objekta. Obezbijeđena su sredstva od američke pomoći (70%) i Republičkog fonda za otklanjanje posljedica zemljotresa (30%). Izgradnja škole veličine 4 100 metara kvadratnih počela je 25. juna 1980, a završena krajem aprila 1981. godine.

Godine 1990, u skladu sa društveno-ekonomskim i političkim promjenama, uvodi se klasično srednje obrazovanje. Ova ustanova dobija zvaničan naziv JU SREDNJA POLJOPRIVREDNA ŠKOLA BAR.

Uvode se profili:

* Poljoprivredni tehničar - opšti smjer

* Prehrambeni tehničar

* Veterinarski tehničar

Od školske 1991/1992. godine u primjeni su novi nastavni planovi i programi u skladu sa novim zakonskim

propisima o mjestu i ulozi škole u obrazovanju kadrova u oblasti poljoprivrede. Kao izraz društvenog priznanja za postignute rezultate od izuzetne vrijednosti u oblasti vaspitanja i obrazovanja, 1995. godine našoj školi dodijeljena je republička nagrada OKTOIH.

Ostala značajna priznanja koja su učenici i profesori škole dobili su:

*Orden zasluge za narod sa srebrnim znacima za naročite zasluge u stručnom obrazovanju kadrova i doprinos unapređivanju poljoprivrede svoga područja

*Zlatna plaketa Zadružnog saveza Jugoslavije u znak priznanja za izuzetan doprinos razvoju poljoprivrede i šumarstva

*Nagrada oslobođenja Bara za ostvarene rezultate u obrazovanju kadrova poljoprivredne struke

Školske 1997/1998. godine u Srednjoj poljoprivrednoj školi u Baru upisani su ugostiteljski smjerovi, a u školskoj 2001/2002. upisano je odjeljenje Ekonomskih tehničara. Interesovanje za ovo zanimanje bilo je veliko, što je uslovlilo otvaranje samostalne srednje škole 2003. godine.

Poljoprivredna škola je javna ustanova. Škola je pravno lice i ima svoj pečat. U školi se ostvaruje stručno obrazovanje za područje rada poljoprivrede, proizvodnje i prerade hrane, mašinstva i obrade metala i ličnih usluga za zanimanja za koja je škola verifikovana. Srednja poljoprivredna škola je samostalna ustanova koja ima vaspitno-obrazovni karakter. Organizuje se tako da metodom rada doprinosi ostvarivanju ciljeva vaspitanja i obrazovanja.

Tehnološki napredak i promjenljivo tržište rada zahtijevali su prilagođavanje novim izazovima i stalno učenje. Zato, škola mijenja svoj naziv 17. maja 2016. godine i dobija novo ime - Srednja stručna škola. U njoj se obrazuju sljedeći obrazovni programi:

*Agrotehničar

*Brodomašinski tehničar

*Nautički tehničar

*Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta

*Farmaceutski tehničar

*Zdravstveni tehničar

*Obrazovni programi III stepena: Frizer, Bravar, Automehaničar, Instalater termotehničkih sistema, Pekar, Kozmetičar

Iako je put ka modernoj i savremenoj školi bio dug i pun izazova, pokazao se kao uspješan. Škola se na tom putu preobražavala, mijenjala nazive, prostor, nastavni kadar, učenike, ali je njena suština ostala ista - prenošenje znanja i oblikovanje budućih generacija.

Digitalna pismenost, timski rad i marljivost, doprinijeli su nastanku moderne škole kakva je danas, 13. maja 2025. godine. U ovom trenutku Srednju stručnu školu pohađa 624 učenika po novom modularizovanom programu, a nastavu drži 60 profesora. Dio kolektiva čini i vannastavno osoblje koje broji 18 zaposlenih. Dostigla je visoki nivo kvaliteta obrazovanja i uspješno odgovara na sve izazove koji stoje pred njom. O tome svjedoče mnogobrojni pisani izvori, fotografije, diplome, kao i školski časopis Lider.

(izvor: Poljoprivredne škole u Crnoj Gori 1875–1995, Savo Lekić i Tomaš Marković)

Priredio: Darko Mišolić, prof.

Za Lider o Lideru

Profesorica engleskog jezika Anastazija Glavičić svoje prve časove održala je u Srednjoj stručnoj školi davne 2003. godine. Koračajući stazama napretka, obrazovanja i kreativnosti, osim rada sa djecom, bavila se i vannastavnim aktivnostima. Jedna se ipak izdvojila, zasijala i sija i danas - ŠKOLSKI ČASOPIS LIDER!

Od tada, pa do danas, generacije naših učenika i profesora izražavaju svoje misli, talente i ideje kroz stranice ovog časopisa. Tako je LIDER postao spona učenika, nastavnika i roditelja.

O tome kako se rodila zamisao za časopis, razgovaramo sa njegovim idejnim tvorcem.

Lider: Rad na školskom časopisu je veoma zahtjevan posao jer prati život Škole kroz različite rubrike, aktivnosti učenika i zaposlenih. Kada i kako se u Vama rodila ideja da se prihvatite tako odgovornog zadatka?

Glavičić: Ideja o preuzimanju odgovornosti za školski časopis rodila se iz želje da se zabilježi i dokumentuje sve što se dešava u životu Škole. S obzirom na to da školski časopis prati različite aktivnosti učenika, nastavnika, kao i događaje u školi, kojih je u to vrijeme bilo mnogo, osjetila sam potrebu da moj kolektiv i ja budemo dio tog procesa i doprinesemo stvaranju nečega što će ostavi trag u istoriji Škole. Prvi razgovori na tu temu ponikli su iz saradnje na mnogobrojnim projektima sa Nelom Dabanović, mojom velikom prijateljicom i kumom, profesoricom filozofije, koja me je ohrabrila da te davne 2004. godine pokrenem časopis u našoj Školi.

Lider: Časopis sabira sve aktuelnosti i vrijednosti školskog života, počev od svečanih akademija, sekcija, sportskih aktivnosti, preko ekskurzija i druženja, do stručnog usavršavanja i modernih savremenih tema. Ko sve učestvuje u izradi časopisa?

Glavičić: U izradi časopisa učestvuju različiti članovi Škole – učenici, nastavnici i stručni saradnici. Učenici su, naravno, najaktivniji jer oni prikupljaju sadržaje, pišu članke, prate događaje, dok nastavnici i stručni saradnici pomažu pri organizaciji, savjetuju i bave se korekturom. Takođe, angažovanje grafičkih dizajnera u izradi vizuelnog identiteta časopisa ima posebnu važnost. Na kraju, imamo urednika koji koordinira cjelokupnim procesom izrade, od planiranja sadržaja do finalnog objavljivanja.

Lider: Zašto baš „LIDER“? Kako ste se odlučili za naslov školskog časopisa?

Glavičić: Naziv LIDER odražava vrijednosti koje želimo da promoviramo u Školi. To je simbol vođstva, odgovornosti i inicijative, što su kvalitete koje želimo da razvijemo kod naših učenika. Takođe, LIDER podsjeća na to da svaki pojedinac, bilo učenik ili nastavnik, može biti lider u svom okruženju. Ideja je bila da naš časopis bude platforma koja ističe i motivise takve osobine.

Lider: Posljednjih decenija, tradicionalne medije potiskuju digitalni mediji, naročito društvene mreže. Koji su bili glavni ciljevi kojima ste težili kako biste čitaocima bili primamljivi i aktuelni?

Glavičić: Glavni cilj nam je bio da časopis bude zanimljiv i relevantan za učenike, nastavnike i širu školsku zajednicu. S obzirom na to da digitalni mediji zauzimaju sve više prostora, težili smo tome da časopis bude neka vrsta lične bilježnice koja se koristi za zapisivanje uspomena, poruka, misli i autentičnih trenutaka tokom školovanja, te da poprimi sentimentalnu vrijednost koju su nekada imali spomenari.

Lider: Koji su najveći izazovi sa kojima ste se suočavali prilikom pokretanja i izrade časopisa?

Glavičić: Najveći izazov bila je organizacija cjelokupnog procesa, jer to zahtjeva koordinaciju između mnogih učesnika – od prikupljanja materijala, preko pisanja članaka, pa do dizajniranja i štampe. Pored toga, bilo je potrebno prevazići početni strah od neuspjeha i nedostatak iskustva u uređivanju časopisa.

Lider: Čime ste se rukovodili i ko Vam je pomogao oko ilustracije naslovne strane?

Glavičić: Rukovodili smo se željom da naslovna strana odražava dinamiku i kreativnost časopisa, te smo željeli da bude vizuelno privlačna, ali i da ima jasnu simboliku koja odgovara temama broja. Za ilustraciju naslovne strane pomoć smo dobili od grafičkog dizajnera Borisa Bajića, koji je svojom autentičnošću na moderan način oživio ideju svakog tadašnjeg LIDERA.

Lider: S obzirom na činjenicu da govorimo o školskom časopisu, pretpostavljam da su Vam učenici glavna podrška. Koliku slobodu oni imaju prilikom kreiranja i prikupljanja sadržaja? Da li su postojale određene teme ili stilovi na koje ste ih usmjeravali? Kako ste balansirali između slobode izražavanja modernog doba i tradicionalnih školskih okvira?

Glavičić: Učenici su imali značajnu slobodu u stvaranju sadržaja, jer sam željela da časopis bude izraz njihove kreativnosti. Međutim, postojale su smjernice u pogledu teme i stila, kako bi se osigurala relevantnost sadržaja, ali i njegovo usklađivanje sa školskim vrijednostima. Na primjer, savještovali smo ih da se fokusiraju na pozitivne priče, ali i da zadrže kritički pristup u analizi aktuelnih tema.

Lider: Kormilo LIDERA prepustili ste Aktivu za CSBH jezik i književnost. Iz Vašeg ugla, šta biste savještovali budućim urednicima i učesnicima u realizaciji časopisa?

Glavičić: Moj savjet bi bio da se što veći broj učenika uključi u novinarsku sekciju kako bi oblikovali novu verziju LIDERA po svom ukusu i u skladu sa svojim interesovanjima. Obradivali bi savremene teme i trendove, a istovremeno se trudili da uz pomoć urednika i nastavnika saradnika zadrže ozbiljnost i kvalitet sadržaja. Za početak, dodavanje QR kodova koji vode ka školskim društvenim mrežama vidim kao korak u balansiranju između modernih tehnologija i tradicionalnih novinskih vrijednosti i mislim da bi ovaj pristup oživio časopis dinamičnijim i privlačnijim, naročito mlađim generacijama koje su navikle na digitalnu interakciju.

Lider: Kako vidite razvoj školskog časopisa u godinama pred nama?

Vjerujem da će školski časopis i dalje rasti i adaptirati se na nove tehnologije i digitalne formate. Zamišljam da će u budućnosti časopis imati i onlajn verziju, što će omogućiti širu interakciju sa čitaocima, te veće učešće učenika u stvaranju sadržaja putem blogova, video materijala ili podkasta.

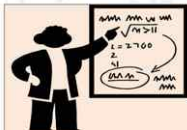

STILOVI UČENJA

Učenje predstavlja aktivnost koja zahtjeva mnogo vremena, energije i ličnog angažovanja. Svako od nas usvaja, obrađuje i tumači podatke na sebi svojstven način. Dok je jednima neka informacija teško razumljiva, drugi je lako protumače. Zato je važno da pronađemo svoj stil učenja i držimo se onog koji nam omogućava da najlakše usvajamo informacije. Stilovi učenja jesu popularan koncept u psihologiji i obrazovanju i imaju za cilj da svako od nas pronađe svoj način učenja.

Vizuelni	Auditivni	Kinestetički
- nče gledanjem (moraju vidjeti da bi zapamtili) - vole ilustracije, crtanje, pisanje, čitanje napisano, pismeno bilježenje, dobi su čitajući i više vole da čitaju, nego da im se čita - uredni su, organizovani - brzo pričaju, uočavaju detalje, dugoročno planiraju - dobro pamte lica, orijentisani su na izgled - imaju osjećaj za boje, mogu imati umjetničke sklonosti - ne ometa ih buka - mogni da zaborave verbalna uputstva ili da prosljede usmenu poruku - često znaju šta žele da kažu, ali teže pronalaze riječi	- nče i pamte po sluhu - ponekad se "izgube" u pokretima da zapisu - nče slušajući i prije zapamte ono o čemu se raspravlja nego ono što vide "pričaju" sami sa sobom za vrijeme izvođenja aktivnosti - buka ih vrlo lako prekinie - često pomjeraju usne dok čitaju, vole da čitaju naglas - vole da slušaju dok im se objašnjava i vole sami da objašnjavaju - pričljivi su i vole raspravu - vrlu su detaljni u opisima - imaju problema s aktivnostima koje uključuju vizuelizaciju - više vole muziku od likovne umjetnosti	- najbolje nče kroz pokret, dodir i aktivnost - teško im je da dugo vremena sjede na mjestu - vole kad mogu da naprave (izrade) nešto, ne samo da čitaju i slušaju, vole da dodirnu predmet, da vide kako radi, vole da isprobavaju nove aktivnosti - dajm prednost manipulaciji materijalom i grupnoj dinamici - često koriste glagole u razgovoru ili opisima - dodiruju ljude da bi privukli njihovu pažnju - orijentisani su na fizičku aktivnost i često su u pokretu - najbolje pamte izvođeci određene pokrete - često tekst prate gestom - često koriste gestikulaciju, mimiku, masu rukama dok govore - teško im je da ostanu mirni duži vremenski period, lupkaju olovkom ili tresu nogama dok uče - imaju najviše problema u školi

Kako da znate da ste vizuelni učenik? Razmotrite sljedeća pitanja:

Da li su vam važni umjetnost, ljepota i estetika?

Da li vam vizuelizacija informacija u umu pomaže da ih bolje zapamtite?

Da li morate da vidite informacije da biste ih zapamtiti?

Da li obraćate veliku pažnju na govor tijela?

Ukoliko ste odgovorili potvrdno na veći broj pitanja, velika je vjerovatnoća da je vaš stil učenja vizuelni.

Da li ste auditivni učenik? Razmotrite sljedeća pitanja?

Da li stvarate pjesme da biste lakše zapamtiti informacije?

Da li vam čitanje naglas pomaže da bolje zapamtite informacije?

Da li više volite da slušate na času ili prednost dajete čitanju iz udžbenika?

Da li biste radije slušali snimak predavanja ili da pregledate bilješke sa časa?

Slušanje, aktivni govor, diskusija, video i audio snimci su tehnike učenja koje odgovaraju auditivnom stilu učenja.

Da li ste kinestetički učenik? Odgovorite na pitanja da biste saznali.

Da li ste dobri u farbanju, kuvanju, mehanici, sportu, obradi drveta?

Da li vam prija obavljanje zadataka koji uključuju direktnu manipulaciju predmetima, materijalima?

Da li morate da vježbate nešto da biste to naučili?

Da li vam je teško da mirno sjedite duže vrijeme?

Potvrđni odgovori na većinu ovih pitanja upućuju na zaključak da ste vjerovatno kinestetički učenik, odnosno da vam časovi koji daju praktično iskustvo pomažu da razvijate svoje vještine i na taj način uspješno učite.

Važno je da znate da postoje specifični stilovi učenja, a to ne znači da isključivo pripadamo jednom. Sigurno je da u učenju i pamćenju dominira jedan od navedenih stilova, pa je stoga važno da se i pridržavamo navedenih karakteristika kako bi naše učenje i pamćenje bilo uspješnije. Različiti načini, oblici i tehnike učenja otvaraju nove puteve u obrazovnom sistemu, koji omogućavaju da korišćenjem ne samo informacija, već i savremene obrazovne tehnologije, multimedija i tehnike konstantno unaprijeđujemo učenje. Međutim, ako prepoznate svoj stil učenja, možete steći bolju perspektivu o tome kako da ih iskoristite u funkciji uspješnijeg i funkcionalnijeg učenja i rješavanja problema u svakodnevnom životu.

Milanka Okuka, pedagog

NAŠA ŠKOLA**Dom znanja, podrške i uspjeha**

U jednoj društvenoj krizi socijalne pravde, identiteta i humanosti, ne možemo da se ne zapitamo gdje smo pogriješili, kada smo kao djeca svi maštali o idealu dobrote, ljepote i sreće... Takve nedoumice i zabrinutost svih nas koji radimo najljepši posao koji postoji, a to je da vaspitavamo i obrazujemo mlade ljude, tjeraju nas da mnogo više budemo svjesni svoje odgovornosti i obratimo pažnju na to kako i čime učimo naše učenike. Često sam, kao nastavnik, znala da kažem: „Iskvariću“ vam toliko učenike, da neće ni životne nedaće, ni sva društvena nepravda na njihovom putu, moći da ih pokolebaju u želji da ispravljaju krive Drine i bore se za sveopštu pravdu.

Od srednjoškolskih dana u mislima imam i tumačim iznova riječi našeg Nobelovca Andrića: „U deci se obnavlja i čisti reka čovečanstva.“ Ova misao sadrži ideju o obnovi ljudskog roda kroz mlađe generacije koje nastaju i upravo to nam daje nadu da će neki novi mladi ljudi, talentovani, humani i obrazovani znati da povedu ovo društvo ka sveopštem napretku. Ko zna, možda baš u našoj školi čući buduću naučnik koji će otkriti nešto što će koristiti cijelom čovječanstvu, ili možda se baš kod nas priprema revolucionar koji će uraditi istorijski bitne i hrabre poteze da ukaže cijelom svijetu na neophodnost poštovanja svakog života na kugli zemaljskoj... Zato ja, kao član uprave Srednje stručne škole, imam moralni zadatak da dam podršku svakom učeniku, ali i slobodomislećem nastavniku koji ima želju da uradi nešto više od formalnih aktivnosti kojima se bavi, da nađem način i dam do znanja da se njegov rad razumije i cijeni, i da sam tu kao podrška za sve napredne ideje ali i one „tmurne dane“ koji se nerijetko nadviju nad čovjekom pa ga tište i lome, a on čeka neku toplu riječ i stisak ruke koji će reći „proći će, jak si i istrajan“....

Ne treba zaboraviti da su i naši nastavnici ljudi različitih karaktera, sa svojim brigama i obavezama, da im je nekada dan kratak za sve poslove koje treba da obave, da su i oni bića sa svojim emotivnim potrebama da budu uvaženi i voljeni, i da, vjerovali ili ne, i nastavnik može da pogriješi... A kada se greška desi, zasigurno znam da nastavniku, kao i učeniku, nekada topla riječ podrške i blagi pristup greškama s akcentom na popravljajući, a ne osuđujući, znači mnogo, jer ukoliko nema dobre namjere i razumijevanja, sav trud savršene organizacije i raspodjele poslova sposobnog menadžera pada u vodu, jer ljudi još uvijek nijesu roboti i njihovo emotivno i mentalno zdravlje je od presudne važnosti svima u ovom poslu. Stoga, nikada ne treba zaboraviti da su naši najveći resursi upravo ljudi, centar naše brige je učenik, a krajnji cilj je dobro svakom čovjeku.

Pomoćnica direktora

Prof. srpskog jezika i književnosti Nevena Sjekloća

Ambasadori naše škole

Znanjem i radom ostvarili svoje snove

Jubilarni 150. broj školskog časopisa predstavlja nam Aliju Đokića, jednog od naših bivših najuspješnijih učenika. On je najmlađi kapetan duge plovidbe, koji je svojom posvećenošću i predanim radom stekao brojne titule i priznanja širom svijeta, kako u obrazovanju, tako i u svojoj profesionalnoj karijeri.

Alija Đokić rođen je 3. jula 1995. godine u Baru. Osnovno obrazovanje stekao je u Osnovnoj školi "Meksiko", nakon čega upisuje Srednju stručnu školu, smjer - Nautički tehničar. Nosilac je diplome *Luča* u osnovnoj školi, a u srednjoj školi biva proglašen ĐAKOM GENERACIJE.

Obrazovanje je nastavio na Pomorskom fakultetu u Baru, gdje je stekao akademsko zvanje u oblasti pomorstva. Pomorsku karijeru započeo je 2015. godine kada se prvi put ukrcao na brod kao **kadet palube**. Svojim zalaganjem, znanjem i radom brzo je napredovao, te je već 2021. godine, nakon manje od šest godina službe, **unaprijeđen u kapetana**. Od početka svoje karijere, pa do danas, plovi za renomiranu kompaniju MSM.

Osim operativnog iskustva u pomorstvu, Alija Đokić je aktivan i u oblasti pomorske bezbjednosti. Član je **Internacionalne policijske organizacije Crne Gore** i obavlja funkciju **Stručnog savjetnika za pomorsku bezbjednost**.

Njegova stručnost ogleda se i u akademskom i istraživačkom radu. Još tokom srednje škole napisao je knjigu **"Nautički priručnik"**, a kasnije je postao **autor i učesnik mnogih trening materijala** za kompaniju **Ocean Technology Group**. Pored toga, posjeduje **ECDL diplomu za IT tehnologije**, čime dodatno proširuje svoj spektar znanja.

Takođe, učestvovao je u **superviziji novogradnje** i posjeduje sertifikat **internog auditora**, čime dodatno doprinosi standardima kvaliteta i sigurnosti u pomorskoj industriji.

U narednim redovima saznajte kako je Alija postigao uspjeh u pomorskoj struci, te kako se obrazovanje i posvećenost mogu usmjeriti ka velikim dostignućima.

Lider: Šta te je motivisalo na odluku da upišeš Srednju stručnu školu, smjer Nautički tehničar?

Alija: Pomorstvo je oduvijek bilo moj put, iako niko iz moje porodice nije bio pomorac. Još prvog dana osnovne škole, sasvim slučajno, na glavi sam nosio kapu kapetana – kao da je sudbina već tada dala nagovještaj. Privlačila me ideja života na moru, istraživanja dalekih obala i preuzimanja odgovornosti za brod i posadu. Ta vizija oblikovala je svaki korak mog školovanja i karijere, vodeći me do toga da u 25. godini preuzmem dužnost kapetana.

Lider: Koje vještine i znanja su ti najviše pomogla da postaneš kapetan?

Alija: Temeljno znanje stečeno u Srednjoj stručnoj školi u Baru imalo je ključnu ulogu u mojoj karijeri. Profesori su na čake nesebično prenosili svoje iskustvo, što mi je kasnije pomoglo da sigurno upravljam brodom i posadom po najvišim standardima. Pored toga, poznavanje pomorskog engleskog jezika i

informatičnih tehnologija značajno je doprinijelo mom profesionalnom razvoju. U današnje vrijeme, tehnologija u pomorstvu napreduje brže nego ikada, pa su digitalne vještine jednako važne kao i tradicionalno znanje navigacije i upravljanja brodom.

Lider: U kojoj mjeri su profesori u našoj školi uticali na tvoj razvoj, možeš li podijeliti svoje najzanimljivije iskustvo tokom školovanja?

Alija: Profesori su imali ogroman uticaj na moj razvoj, ne samo kroz prenošenje znanja već i kroz podršku i motivaciju. Posebno bih istakao profesoricu Anastaziju, koja je ostavila neizbrisiv trag u mom obrazovanju i profesionalnom usmjerenju. Njena posvijećenost, znanje i pristup učenicima bili su izuzetni, a njeni savjeti su mi pomogli da brzo napredujem i usavršavam se u ovoj profesiji. I danas, dok donosim ključne odluke kao kapetan, često se prisjećam njenih riječi koje su me oblikovale ne samo kao pomorca, već i kao osobu. Beskrajno sam joj zahvalan na svemu što je učinila za mene i ponosim se što sam imao priliku da budem njen učenik.

Kada su u pitanju zanimljiva iskustva tokom školovanja, jedno od najljepših bilo je moje prvo isplavlivanje na školskom brodu Jadran – trenutak kada sam prvi put osjetio šta znači biti na moru. Takođe, praksa sa profesorom Mićunovićem, kada smo veslali u sklopu obuke, bila je nezaboravna, kao i obilazak brodova u Luci Bar sa kapetanom Ljubom Pekićem, koji mi je nakon završene škole pomogao da se ukrcam na svoj prvi brod. Ta iskustva su mi omogućila da teorijsko znanje povežem s praksom i bolje razumijem realne izazove pomorskog života.

Lider: Koje su bile najveće prepreke s kojima si se susreo tokom svog obrazovanja i obuka?

Alija: Srednja pomorska škola mi je dala odličan temelj i ostavila dublji trag u mom profesionalnom razvoju nego fakultet, što govori o kvalitetu obrazovanja koje pruža. Međutim, kada su u pitanju dodatne obuke, situacija nije bila idealna. Često se susriječemo s dezinformacijama i neadekvatnim programima koji ne prate realne potrebe pomoraca. Zbog toga je jedan od mojih kolega pokrenuo platformu za razmjenu iskustava i informacija o obukama, što nam pomaže da budemo bolje pripremljeni za izazove u industriji.

Lider: Kao mladi kapetan, koji su tvoji svakodnevni izazovi u radu na brodu?

Alija: Kapetanski posao je izuzetno složen i izazovan, a odgovornost je ogromna. Svakodnevni izazovi uključuju upravljanje brodom, ali još važnije – upravljanje posadom različitih nacionalnosti i karaktera. Svaki član posade zahtijeva drugačiji pristup kako bi tim funkcionisao u harmoniji. Jedan od najzanimljivijih aspekata mog posla je ukrcaj tereta. Plovim na brodovima specijalizovanim za teške terete, a jedno od najzabudljivijih iskustava bilo je vođenje ukrcaja 27 jahti na brod – kompleksna operacija koja zahtijeva preciznost, koordinaciju i timski rad.

Lider: Kako vidiš budućnost nautike u Crnoj Gori i svijetu? Koji su najveći izazovi koji čekaju mlade kapetane?

Alija: Pomorstvo se suočava sa velikim promjenama, a budućnost industrije zavisi od prilagođavanja novim regulativama i tehnologijama. Imao sam priliku prisustvovati jednom od vodećih događaja iz oblasti breakbulk i project cargo transporta, gdje je glavna tema bila smanjenje emisije CO₂ i planovi za zero-emission brodove. Ove promjene će dovesti do gašenja mnogih brodova koji će postati neekonomični za upotrebu. Još jedan veliki izazov je ekspanzija vještačke inteligencije u pomorstvu. Ona će olakšati mnoge procese, ali istovremeno može smanjiti potrebu za ljudskom posadom, što će promijeniti način na koji funkcioniše industrija. Mladim kapetanima će biti neophodno prilagođavanje novim tehnologijama i spremnost na stalno učenje kako bi ostali konkurenti u ovoj dinamičnoj profesiji.

Lider: Na kraju, šta bi preporučio mladim ljudima koji razmišljaju o karijeri u nautici?

Alija: Pomorstvo nije samo posao – to je način života. Zahtijeva velika odricanja, ali istovremeno pruža

jedinstvene prilike za avanturu, putovanja i lični razvoj. Ključni motiv za odabir ove profesije mora biti ljubav prema moru i izazovima koje donosi.

Pored toga, kao crnogorski pomorci imamo odgovornost da svojim radom i profesionalizmom održimo i vratimo reputaciju naših pomoraca na globalnom nivou. Svaka generacija nosi sa sobom šansu da otvori nova vrata budućim pomorcima i zato je važno ostaviti najbolji mogući utisak. Zamišljam da će u budućnosti časopis imati i onlajn verziju, što će omogućiti širu interakciju sa čitaocima, te veće učešće učenika u stvaranju sadržaja putem blogova, video materijala ili podkasta.

Ognjen Petrušić I-3

NA TALASIMA ISTORIJE

Kako je potonula motorna jahta kralja Nikole?

Kralj Nikola I Petrović bio je crnogorski vladar čiju su vladavinu obilježili brojni istorijski i kulturni događaji. Osim što je bio neprikosnoveni vojskovođa, poznato je da je uživao u luksuzu.

Jedna od njegovih najvećih investicija bila je motorna jahta *Rumija*. U istoriji Crne Gore ostala je zabilježena i kao najveći brod koji je pod crnogorskom zastavom plovio Jadranskim morem. Brod je sagrađen u Škotskoj 11. avgusta 1900. godine pod imenom *Zaza*. Posjedovao ga je čuveni britanski industrijalac, ser Vilijam Birdmor. Bila je to veoma lijepa, klasična jahta sa dva jarbola na kojima je *Zaza* po potrebi mogla da razvije jedra i plovi nošena snagom vjetra. Čelični brod od 185 bruto-tona, izuzetno lijepih linija trupa, bio je dug 41.8 metara, širok 6.1 metar, sa gazom od 2.5 metara. Nakon skoro pet godina tokom kojih su je koristili ser Vilijam Birdmor i njegovi gosti, jahtu je krajem 1904. od britanskog industrijalca kupio osmanski sultan Abdul Hamid, te je darovao crnogorskom, tada još uvijek knjazu Nikoli. Turska posada jahtu je preuzela u Velikoj Britaniji, a 1. januara 1905. godine dovezla je u Pristan, odnosno Bar. Crnogorska posada brojala je 14 ljudi, a brod od Turske preuzeo je 3. januara kapetan Niko Janković iz Igala. Dana 28. jula iste godine, jahtom se od Bara do Bojane vozio prestolonasljednik Danilo koji je tada odlučio da se brodu promijeni ime, pa je *Zaza* preimenovana u *Rumiju*. Po izbijanju Prvog svjetskog rata, *Rumija* je stavljena u vojnu službu. Austrougari su ubrzo shvatili da je *Rumija* jedini veći brod pod crnogorskom kontrolom, pa su februara 1915. godine počeli sistemski lov na *Rumiju*. Njom je tada zapovijedao kapetan Ivo Đokić iz Bara. Tako su 14. februara iz Boke isplovile austrougarske torpiljarke sa zadatkom da presretnu *Rumiju*. Pod paljbom Crne Gore kod Rta Ratac, Austrougari su bili prinuđeni da se povuku prema Boki Kotorskoj. Drugi bezuspješni pokušaj Austrougara da dođu do *Rumije* desio se 21. februara kada je jahta, sa ukrcanih 87 dobrovoljaca pristigla iz SAD-a, plovila od Medove prema Baru. Čim su primjećene austrougarske torpiljarke kako patroliraju, kapetan Đokić zajedrio je od Ulcinja prema Baru. *Rumija* je potom 1. marta bezbjedno stigla u luku. Austrougarske divizije su odlučile da iste večeri izvrše iznenađni napad na Bar. Oko ponoći 1. i 2. marta iz Boke su isplovili razarači i austrougarske torpiljarke, približivši se *Rumiji*. Jaki napadi nisu naterali *Rumiju* da se preda protivniku. Tokom borbe sa udaljenosti od oko 200 metara torpiljarka je ispalila torpeda i pogodila jahtu po sredini. Lijepa jahta se od silne eksplozije prepolovila i odmah potonula 3. marta 1915. godine. U međuvremenu, jahta je 1967. godine proglašena za zaštićeno kulturno dobro, dok se olupina i dijelovi *Rumije* čuvaju u Muzeju istorije rata u Roveretu u Italiji. Ova jahta ostala je zabilježena kao najveći brod koji je učestvovao u ratnim operacijama.

Luka Lazarevski I-3

ODA VJEČNOM BRODU

Na ivici svijeta, gdje vjetrovi huče,
gdje tišina škripi pod nogom ledenom,
Krenuo je brod što hrabrost nosi u duši,
s vizijom Šekltona, rukom sigurnom.
Pod zvijezdama južnim, kroz maglu i stud,
u tišini vječno zaleđenog dana,
Edurance plovi ka snežnome snu.
Ali led nije pustio, stegao je čelik,
Škripa drva - posljednji krik.
No posada čuti,
dok tišina grmi u vrtlogu nade.
I nijesu stigli do kraja bjeline,
ni zastavu nijesu u snijeg zaboli,
Ali spasili su srce čovječine,
i hrabrost u legendu pretočili.
Prije njih je plovio Kuk u svom snu,
Brod Resolution se borio s vjetrom,
Zaobišao led osluškujući zimu,
Otkrio tajnu na dnu zarobljenu.
Dva broda, dvije priče,
U ledenom moru, pod snijegom u noći,
pronose pjesmu o putu vječnosti.

Where Knowledge Meets Opportunity: Inside the Vocational High School in Bar

Located on the Adriatic coast, the Vocational High School in Bar stands as a key institution in southern Montenegro. With diverse programs and a strong focus on real-world skills, it's a place where students don't just learn—they prepare to thrive.

Empowering the Future Generation with Skills, Passion, and Purpose

The Vocational High School in Bar is one of the most important educational institutions in the southern part of Montenegro. Located in this beautiful coastal city on the Adriatic Sea, the school offers students the chance to gain both theoretical knowledge and practical skills necessary for a wide range of professions.

The school provides various educational programs, including nautical studies, medicine, pharmacy, veterinary science, mechanical engineering, forwarding and customs, and many more. Students are well-prepared not only for further education but also for immediate employment upon graduation.

Vocational schools in Montenegro typically last three or four years, depending on the chosen program. During their studies, students combine classroom learning with hands-on training—often collaborating with local companies or working in the school's specialized workshops. This approach helps them develop professional skills and gain valuable real-world experience.

Overall, the goal of the educational system at the Vocational High School in Bar is to equip young people with strong knowledge, practical abilities, and the opportunity to either continue their education or enter the workforce immediately after graduation.

With all that being said, when you're surrounded by great people and dedicated teachers like we have here, your future is bound to be bright.

Balša Bajčeta III-3

Još jedan u nizu najboljih Veterinarski tehničar sa nesvakidašnjom karijerom!

Među brojnim uspješnim učenicima koji su ponosno ponijeli znanje iz klupa Srednje stručne škole, posebno mjesto zauzima Tihomir Radonjić – Veterinarski tehničar, nosilac diplome LUČA i ĐAK GENERACIJE, koji je Srednju stručnu školu (tada Poljoprivrednu) u Baru, pohađao u periodu od 2009. do 2013. godine.

Još u osnovnoj školi bio je odličan učenik, poznat po svojoj marljivosti i odgovornosti.

Te osobine dodatno su došle do izražaja u srednjoj školi, gdje je tokom sve četiri godine bio odličan učenik, aktivan u raznim školskim i vannastavnim aktivnostima. Profesorica Radojka Obradović, njegova razredna, rado ga pamti kao učenika na kojeg se uvijek mogla osloniti.

Po završetku školovanja, Tihomir je nastavio da niže uspjehe, najviše u radu sa divljim i egzotičnim vrstama životinja. Njegova posvećenost zaštiti životinja, edukaciji i nauci ogleda se u nizu značajnih projekata i istraživačkih poduhvata.

Već 2017. godine organizovao je prvu izložbu autohtonih vrsta zmija Crne Gore, koja je održana u tržnom centru Delta City u Podgorici, a koja je privukla izuzetnu pažnju javnosti.

Godinu dana kasnije, odlazi na Hvar gdje je radio kao kustos na izložbi živih otrovnica svijeta (kobre, mambe, zvečarke, jamičarke,...), a gdje je ujedno i sticao iskustvo u visokorizičnom radu sa njima.

Jedno od njegovih najznačajnijih postignuća je otkriće nove vrste guštera za herpetofaunu Crne Gore 2021. godine – zidnog guštera (*Tarantola mauritanica*), što je značajan doprinos domaćoj herpetologiji.

Osim toga, Tihomir je više godina zaredom učestvovao u državnom projektu monitoringa gmizavaca i vodozemaca širom Crne Gore, radeći na različitim tipovima ekosistema – od zaleđa plaža do visokoplaninskih predjela.

Njegov entuzijizam i terenski rad doveli su i do izuzetno rijetkog otkrića – melanistične forme zelmbača (*Lacerta viridis*), pri čemu je, u kanjonu rijeke Mrtvice, uhvatio zvanično drugu jedinku ove forme na svijetu.

Posebnu pažnju kako stručne tako i laičke javnosti privukao je svojim radom na hibridizaciji dviju vrsta otrovnih zmija. Po prvi put na svijetu uspješno je ukrstio poskoka (*Vipera ammodytes ammodytes*) sa melanističnom formom bosanske šarke (*Vipera berus bosniensis*) i dobio deset zdravoformiranih prinova, što predstavlja važan doprinos eksperimentalnoj herpetologiji.

Tihomir je takođe boravio na specijalizovanoj obuci za rad sa morskim sisarima, konkretno fokama, na Veterinarskom institutu u grčkom gradu Solunu (Tesaloniki).

Danas, kada Srednja stručna škola obilježava velikih 150 godina postojanja, Tihomirova priča je pravi primjer šta sve jedan mladi, motivisani čovjek može da postigne kada iz škole ponese ne samo znanje, već i prave vrijednosti. Njegov rad nas podsjeća da znanje ne poznaje granice, a ljubav prema životinjama i struci može da preraste u životnu misiju.

Lider: Šta te je motivisalo da izabereš veterinarski smjer?

Tihomir: Odmalena sam volio životinje i imao potrebu, ne samo da im pomažem, već i da ih proučavam, uzgajam i razmnožavam.

Pamtim da sam kao trogodišnji dječak hvatao svice i stavljao ih u kalup za pravljenje pješčanih figurica, koji bih potom preklopio dlanom, i između prstića posmatrao kako svijetle. U tom trenutku, fasciniran njihovim „umijećem“, znao sam da ću biti doktor za životinje. Da li postoji racionalan način da se objasni kako trogodišnje dijete neupitno zna šta želi da bude kad poraste, vjerovatno ne. Međutim, danas znam da je to bila Božanska promisa, moj dar, moj životni poziv. Vjerujem da kad čovjek osvijesti i autentično živi svoj životni poziv, onda dobrim dijelom živi i svoju svrhu. Tako i ja danas živim svoj dječaki san. Upisivanje veterinarskog smjera je bila izvjesnost na mom putu usavršavanja u radu sa životinjama.

Lider: Koje su ti bile najizazovnije oblasti tokom škole i kako si se nosio s njima?

Tihomir: S obzirom na činjenicu da sam živio u studentskom domu, najizazovnija oblast mi je bila socijalni život u istom, ne samo u relaciji sa drugim učenicima - korisnicima domskih usluga, već i sa osobljem i tadašnjim rukovodstvom. Što se obrazovnog dijela tiče, najizazovnija je bila praktična nastava jer znanje koje smo dobijali na predavanjima trebalo je praktično primijeniti na živim životinjama. Ipak, praktični dio me je uvijek motivisao da se trudim više. Za razliku od anatomije i fiziologije čovjeka, anatomija i fiziologija životinja je specifična za svaku grupu, pa se tako anatomija i fiziologija gmizavaca, ptica i sisara međusobno razlikuju. Rad na terenu i u ordinaciji pomogao mi je da povežem teoriju s praksom, što mi je olakšalo razumijevanje gradiva.

Lider: Da li si sticao iskustva u radu sa životinjama u veterinarskim ordinacijama tokom škole ili tokom volontiranja?

Tihomir: Većinu iskustva u radu sa životinjama sam sticao u sopstvenoj režiji. Van nastavnog plana i programa samoinicijativno sam volontirao u pet šopovima, pomagao oko ishrane, smještaja i održavanja higijene različitih vrsta ribica, gmizavaca, ptica, glodara i sitnih sisara. To iskustvo mi je pomoglo da se dodatno osposobim za rad, ali i da razvijem empatiju i strpljenje. Posebno su mi značili susreti s veterinarima koji su tokom ljetnje prakse nesebično dijelili svoje znanje i iskustvo.

Lider: S obzirom na to da cijela CG svakodnevno traži pomoć od @pet_reptiles_montenegro (tvoj instagram profil) naročito objavama na Podgoričkom vremeplovu, koju od situacija bi izdvojio da si morao pokazati izuzetnu odgovornost ili empatiju prema životinjama?

Tihomir: Kako najveći broj informacija i upita dobijam putem svoje Instagram stranice trudim se da budem uvijek dostupan i ažuran jer je to u najvećem broju slučajeva od kardinalne važnosti u cilju adekvatnog pružanja pomoći. Osim determinisanja vrste, što je najčešći slučaj sa upitima na Podgoričkom vremeplovu, nerijetko se dešava da savjesni građani dojavu ulazak zmije u stambenu jedinicu ili pak pronalazak povrijeđene ptice. U takvim situacijama je najbitnije da uputim ljude koji su na licu mjesta šta da rade, a još bitnije, šta ne.

Najčešća greška koja se mora prevenirati u situacijama kad se nađe na povrijeđenu pticu jeste da joj se nudi hrana ili voda. Životinja je u stanju šoka i prvo se mora stabilizovati, pa tek onda nakon dan-dva, uključiti hranu. Praveći paralelu, to bi bilo kao da žrtvi automobilske nesreće odmah postavite švedski sto. Naravno, svaki slučaj je ujedno i zasebna priča.

Smatram da najviše empatije pokazujem time što svoj životni prostor dijelim sa jedinkama kojima je neophodna moja stručna pomoć i što sam dosljedan i odgovoran u davanju terapije, iako imam nemali broj ličnih obaveza s obzirom na činjenicu da živim sam.

Lider: Kako se nosiš sa stresom i pritiskom kada se suočiš sa velikim zadacima?

Tihomir: Stres je neizostavan dio ovog posla, pogotovo kad sa druge strane imam ljude koji nijesu

spremni za saradnju, pa umjesto da povrijeđenu ili siroču životinju prepuste stručnoj pomoći, oni hoće da je zadrže, najčešće kako bi zabavili svoju djecu. Kada naiđem na težak slučaj, fokusiram se na cilj i pokušavam pronaći rješenje koje je u najvećem interesu životinje. Trening na otvorenom i boravak u prirodi mi pomažu da se opustim, pa vikendima često planinarim.

Lider: Kako vidiš razvoj veterinarske struke u budućnosti? Koji su, po tvom mišljenju, najveći izazovi?

Tihomir: Veterinarska struka će sigurno napredovati uz nove tehnologije i metode liječenja. Međutim, izazovi su veliki – od nedostatka edukacije kod vlasnika životinja, preko problema sa napuštenim životinjama, do manjka resursa u veterinarskim ambulantama. Smatram da je neophodno više ulaganja u veterinarsku edukaciju, ali i u podizanje svijesti ljudi o odgovornom vlasništvu i zaštiti životinja.

Lider: Koji savjet bi dao mladim ljudima ako žele da krenu tvojim putem i postanu veterinari?

Tihomir: Samo ljubav prema životinjama naprosto nije dovoljna. Ukoliko niste duboko uvjereni da je to vaš životni poziv, ne upisujte veterinu. Biti veterinar nije samo posao, biti veterinar je majndset i način života koji zahtijeva posvećenost i veliko samoodricanje. Takođe, važno je sticati praktično iskustvo što ranije, jer ono najviše oblikuje budućeg veterinara.
Sokolar!!!!

Anastazija Glavičić, prof.

Zlatna vrata mog zanata

Svaki zanat ima svoja „zlatna vrata“ – trenutak kada se trud, znanje i iskustvo spoje i počnu da se primjenjuju na nove životne izazove. Uz stečeno teorijsko znanje, praksa je ključna, jer tek kada se ruke isprljaju uljem počinje pravo razumijevanje naučenog. Automobilski zanat jeste neprocjenjiv u modernom svijetu gdje svaki zavrtanj, motor i na kraju sam automobil, imaju svoju priču.

Automehaničar je ključna figura u svijetu automobila. Zadužen je za održavanje, popravku vozila i osiguravanje njihove optimalne funkcionalnosti. Svaki auto-zanatlija suočava se sa različitim izazovima, bilo da je riječ o jednostavnoj zamjeni ulja, popravci kvarova ili kompleksnom radu na motoru. Nije dovoljno da mehaničar razumije samo kako funkcioniše svaki dio automobila, on mora da uoči problem i pronađe najbolje rješenje. Svaki kvar je izazov, a svaka popravka doprinosi uspjehu i bezbjednosti na putu. Moraš biti precizan, metodičan, naoružan strpljenjem i znanjem iz mehanike i stalno se usavršavati ako želiš biti automehaničar.

Naša škola u svojoj dugoj tradiciji ima bogato iskustvo u obrazovanju automehaničara, a učenici imaju priliku da steknu realno iskustvo kroz rad u servisima i radionicama. Neki od njih koji su to zvanje stekli upravo u našoj školi, danas imaju svoje servise, dobri su majstori, a ujedno su svojevrsan reprezent škole i ovog zanata.

Jedan od njih je Nelhid Osmani, učenik koji je otvorio sopstveni servis. Pitali smo ga šta ga je navelo da upiše ovaj zanat. „Od malena me je fasciniralo kako komadi metala i šrafovi čine složenu cjelinu koja se kreće. Tada sam znao da ću jednog dana biti automehaničar. San mi se ostvario. Otvorio sam svoj servis, mjesto gdje ljudi dolaze, sigurni da svoj automobil ostavljaju u prave ruke. Ponosan sam kada to čujem. Biti mehaničar za mene nije samo posao, to je ljubav koja mi je pokazala da uz trud i upornost, svaki san može postati stvarnost“, ispričao je Osmani.

Na kraju, priču ćemo zaključiti riječima čuvenog Nelsona Mandele: „Obrazovanje je najmoćnije oružje koje možemo upotrebiti da mijenjamo svijet!“.

Violeta Štefanac, prof.
Gordana Čavić, prof.

Maturska ekskurzija generacije 2021–2025.

Nema kraja našoj avanturi, jer ona prava tek počinje!

Maturska ekskurzija je poseban događaj za sve učenike završnih razreda, prilika da zajedno provedu nezaboravne trenutke, upoznaju nova mjesta i steknu uspomene za cijeli život. Ona obilježava i upotpunjuje četvorogodišnje školovanje.

Ekskurzija maturanata Srednje stručne škole bila je čarobna. Vodila nas je kroz prelijepe gradove i prirodne ljepote. Naše „istraživanje“ započelo je još u Veneciji. Vožnja brodom bila je kao put kroz vrijeme, jer je Venecija grad u kome se zadržao duh prošlosti. Učinilo nam se da smo promijenili vijek i godinu života.

U gradu Romea i Julije, oživjeli smo uspomene na tužnu ljubavnu priču. Ono što smo čitali i o čemu smo samo pričali na časovima, potvrdili smo u Veroni, osjetili svim čulima. Takođe bih napomenula nešto i o mentalitetu naroda u Italiji. Svi smo se složili da su veoma prijatni i srdačni u komunikaciji sa strancima i da su po temperamentu vrlo slični nama. To bismo isto mogli reći i za Španiju, jer smo već sljedećeg dana bili u njoj. Ako bi nas upitali koja nam je država bila najljepša i najzbudljivija, odgovor bi bio - Španija! U Španiji smo proveli četiri dana. Rekla bih da smo se za to vrijeme najbolje i upoznali. Šetali smo, obilazili Barselonu i Lloret de Mar. Vodič se potrudio da otkrijemo svaki znameniti detalj ovih čarobnih mjesta. Uveče bismo išli u diskoteku, a druženje bi se i dalje nastavilo, naravno u dogovoru sa divnim profesorima koji su bili uvijek tu za nas. Kada se druženje u Španiji preselilo u Francusku, obišli smo Nicu i Monako koji nas je potpuno očarao. Osjetili smo noćni život Monaka, obišli Monte Karlo i vidjeli najluksuzniji kazino. San Remo je nagovijestio kraj naše avanture i na našim licima oslikao se najtužniji izraz. Znali smo da se približava kraj ovog divnog druženja i da se moramo vratiti obavezama koje nas čekaju na završnoj godini.

Ovaj naš put koji je trajao deset dana, naučio nas je da pazimo i poštujemo jedni druge, snalazimo se u nepoznatim situacijama i najljepše rečeno – da uživamo u životu. Mislim da ovdje ne mora biti kraj našoj avanturi. Želimo da se putovanja nastave, da se život zahukta u nekom novom pravcu. U kom – tek ćemo vidjeti.

Marija Piskulić IV-5

Nadžino pismo iz Slovenije

Dragi čitaoci,

Pišem vam iz jedne divne zemlje, kako bih vas povela kroz nova, nedavno stečena iskustva, koja su postala sastavni dio mog života.

Zahvaljujući profesorici Milici Nikočević, mojoj divnoj razrednoj, saznala sam za mogućnost učešća u procesu mobilnosti u okviru E+projekta „Move to improve“ u Sloveniji. Program podrazumijeva obavljanje praktičnog obrazovanja u trajanju od 80 dana. Sedam odabranih učenika iz cijele Crne Gore trebalo je da pođe za Sloveniju, a ja sam se našla među selektovanimima.

Tog 18. januara 2025. godine počelo je novo poglavlje u mom životu. Minibus sa šest nepoznatih lica, sedam kofera osnovnih stvari i dodatnim rančevima sa knjigama krenuo je put Lendava. Sapatnici su mi i stručna literatura i Seobe Miloša Crnjanskog, još jedna lektira u nizu obaveznih. Iza sebe ostavljam 17 godina života, plaže, ulice, bulevare, školu, drugare, porodicu... Odlazim u nepoznate i strane predjele naredna tri mjeseca. Tišinu koja je zavladala remeti samo hladan januarski vjetar.

S obzirom na činjenicu da pohađam smjer Zdravstveni tehničar i da u Baru praksu obavljam u bolnici, očekivala sam da ću i u Sloveniji teorijsko znanje primijeniti u nekoj od primarnih/sekundarnih ustanova zdravstva. Zamislite moje iznenađenje kada sam saznala da će to biti Dom za stare.

Prvi dan mog boravka bio je pun strepnje, neizvjesnosti i jedva primjetnog straha pomiješanog sa znatiželjom. Ulazim kroz velika vrata i topao vazduh me zapljuskuje zajedno sa osvježavajućim mirisom cimeta koji podsjeća na ušuškane zimske noći pokraj vatre. U holu ustanove sjede takozvani „stanovalci/stanovalke“ koji nas pozdravljaju toplim, milim osmjesima. To je njihov dom i njihovo sigurno mjesto.

Kako vrijeme prolazi, bolje se upoznajemo, shvatam šta vole, šta im je potrebno, saznajem njihove životne priče. Postepeno, prijateljski odnosi se osnažuju i prerastaju u oblik porodičnih veza. Slušam ih, jer imaju potrebu da pričaju i sa nekim podijele ono što im je u srcu. Prijatelj im je najpotrebniji. Zauzvrat dobijam riječi hvale, topli pogled i mali osmijeh na njihovim licu. Za nas, zdravstvene radnike, to su pobjede i uspjesi bez kojih bi ovakav posao bio nemoguć. Njihova zahvalnost je dar koji ću vječno čuvati i njegovati u sebi. Pokazali su mi da ono bez čega se ne može u životu jeste LJUBAV. Bez nje mi bismo bili prazna, hladna, nepotpuna bića.

Boravak u Sloveniji donio je nova prijateljstva, nova saznanja koja mi polako otvaraju drugačije puteve i vidike, izuzetan odnos prema radu, kao i mogućnost da dobro naučim slovenački jezik. Duh i kultura ovog naroda uvijek će imati posebno mjesto u mozaiku mog života. Sigurna sam da ću se ovdje često vraćati, jer ja još uvijek tragam za *beskrajno plavim krugom i zvijezdom u njemu*.

Želim da se zahvalim svojim drugarima na nesebičnoj podršci, kao i svim profesorima što su vjerovali u mene.

Na kraju, želim da čestitam veliki, jubilarni, 150. rođendan mojoj Srednjoj stručnoj školi!

Od srca,
Učenica Nađa Kosović

Barska čuvarica

Na takmičenju pod nazivom "Čovjek i more" koje je raspisao Institut za biologiju mora Kotor i Univerzitet Crne Gore, učenici JU Srednje stručne škole iz Bara, smjer - Zdravstveni tehničar, sa svojom mentorkom, profesoricom biologije Merimom Đukić Savić, osvojili su prvo mjesto.

Kao nagradu za svoj trud, rad i kreativnost učenici su dobili edukativni jednodnevni izlet do Kotora: krstarenje po Bokotorskom zalivu, posjetu Gospi od Škrpjela, posjetu Akvarijumu Boka kao i odlazak u laboratoriju Instituta za biologiju mora u Kotoru.

O gostoprimstvu, organizaciji i veoma detaljnoj edukaciji, učenici i njihova mentorka imaju samo riječi hvale. Uživali su u zasluženom izletu. Posebno se zahvaljuju profesoricama dr Vesni Mačić, dr Slavici Petrović i dr Nikoli Đorđeviću na izdvojenom vremenu i strpljenju da na svako pitanje daju detaljan odgovor.

Od neprocjenjive važnosti su saznanja o biljnom i životinjskom svijetu našeg mora, ali i spoznaja o narušenom podvodnom svijetu crnogorskog primorja. Zbog promjene u temperaturi vode, klimatskih promjena i zagađenja, endemični organizmi polako nestaju, a primat uzimaju invazivne vrste koje dolaze iz drugih krajeva i ostaju u Jadranu hraneći se autohtonim vrstama.

Impresionirani ljepotom našeg mora, a zabrinuti zbog pomenutog problema, učinioci odjeljenja I-5, zajedno sa profesoricom Merimom Đukić Savić, predlažu da njihova SIRENA, koja nosi naziv Barska čuvarica postane zaštitni znak u očuvanju obala i podmorja opštine Bar. Prenosila bi svim generacijama jasnu poruku - ŽIVOTNU SREDINU MORAMO ČUVATI I UNAPREĐIVATI!

Iva Kovačević, prof.

U RITMU PERA I MAŠTE

ODRŽANO OPŠTINSKO LITERARNO TAKMIČENJE

Dragi čitaoci,

Učenica naše škole, Taida Hadrović, osvojila je treće mjesto na literarnom konkursu u organizaciji Opštine Bar – Sekretarijata za sport i mlade. Odgovorila je na temu konkursa "Pisma neispričanih priča", pretačući u stihove pjesme misli o nasilju kao ozbiljnom društvenom problemu.

U Kući maslina, 28.11.2024. godine održano je književno veče povodom dodjele nagrada odabranim učenicima pomenutog konkursa, gde je Taida predstavila našu školu na najbolji način, čitanjem pjesme. Podršku u radu pružila joj je profesorica maternjeg jezika Nataša Despotović.

Pisma neispričanih priča

Oslušni ono što ti šapuće dijete, pročitaj pisma
neposlata,
Pogledaj svijet njegovim očima.

Oslušni tišinu srca otkrij njegovu tajnu,
Strah, drhtavu riječ na usnama, neizgovorenu,
Priču neispričanu,
Ali molim te, govori tiho, tiše... tiše.

Da ne čuju odrasli, da ne slome mlade grane...
Lako je njima da sude, glume,
lako je.

A ipak, ipak često zažmure i gluvi budu pred
nepravdom.

Hej svijete, pogledaj!

Vidječeš zidove hladne,
Duše hladne, poglede hladne,
Razgovore prazne...
Samo pusta obećanja.

A, ljubav, zar je pobjegla?
Pobjegla da se ne smrzne, da se ne razboli,
Da je ne rastrgnu, da je ne probodu...

Hej svijete, učini nešto!

Pruži ruke, napravi štitove, raščisti puteve,
Otvori prozore mržnja da izađe,
Nasilnik pred žrtvom da zaplače,
Kad shvati da snaga nije u pesnici stisnutoj,
Već u ruci ka zagrijažu ispruženoj!

Autor slike: Rabija Kaplani IV-5

Autor slike: Tasa Bektalović III-5

Nagrade za učenike naše Škole

Povodom Nedjelje Crvenog krsta Crne Gore koja se tradicionalno obilježava od 29.11. do 06.12. i ove godine je OOCK raspisala literarni i likovni konkurs za učenike osnovnih i srednjih škola. Cilj ove aktivnosti jeste da se mladi što bolje upoznaju sa ovom humanitarnom organizacijom i podstaknu na dobročinstvo. Teme su bile veoma inspirativne, što je naše učenike motivisalo da budu kreativni i pokažu svoje talente na pravi način.

Tema za literarni konkurs glasila je „Dan odjekuje“. Nagrade ni ove godine nijesu izostale. Treće mjesto pripalo je Sari Duraković, učenici drugog razreda, u kategoriji proznih radova, dok je Kseniji Stamatović, učenici istog razreda, dodijeljena Specijalna nagrada u kategoriji poetskih ostvarenja. **Mentorsku podršku pružila je profesorica Živanka Krgović.**

Tema za likovni konkurs glasila je **“Ribarsko selo”**, a sjajna Kristina Bokovac, učenica prvog razreda naše škole, osvojila je drugo mjesto. **Njen stvaralački rad pratila je u ulozi mentora profesorica Merima Đukić Savić.**

Nagrade učenicama i njihovim mentorkama uručene su 05.12.2024. godine, na svečanosti koja je upriličena povodom Svjetskog dana volontera.

Dan odjekuje

Postoje dani koji se ucrtaju u dušu kao šapat sudbine, dani koji odjekuju kroz vrijeme, bez obzira koliko daleko od njih pokušali da se udaljimo. Jedan takav dan ostao je zauvijek urezan u meni, obavijen snagom svojih trenutaka i tišinom koja je uslijedila.

Bio je to običan dan na prvi pogled - sunce je lenjo osvijetljavalo grad, a ulice su bile ispunjene poznatim ritmom prolaznika. Ipak, tog jutra osjećala sam neku neobjašnjivu napetost, kao da vazduh nosi težinu neizgovorenih riječi. Dogodio se razgovor, onaj koji promijeni tok misli i otvori prozor ka unutrašnjem svijetu koji često previdamo.

Srela sam staricu na klupi u parku. Njene oči bile su ogledalo vremena - duboke, ispunjene pričama, ali i nekom neuhvatljivom tugom. Njene ruke izbrazdane godinama, bile su blago preklapljenе, kao da čuvaju neku tajnu. Prišla sam, vođena nekom unutrašnjom potrebom, da je pitam kako je. Kada me je pogledala, učinilo mi se da taj trenutak nosi težinu nečega što tek treba da shvatim.

Počela je da govori, a ja sam slušala, sve dok nijesam izgubila pojam o vremenu. Ispričala mi je o svom životu, o ljubavi koju je izgubila, o djeci koja su odrasla i otišla, o osmijehu koji je nekada nosila sa lakoćom, ali i o praznini koja ju je sada pratila. Njene riječi bile su nježne, ali snažne, ispunjene iskustvom koje ni vrijeme nije moglo izbrisati.

“Vrijeme”, rekla je tiho, “ne odjekuje zbog trenutaka koje proživimo, već zbog onih koje propustimo da zagrlimo”. Te riječi zalijepile su se za mene. Počela sam da preispitujem svaki izbor, svaki trenutak koji sam pustila da prođe neopaženo, svaku priliku da budem prisutna - za sebe i za druge.

U njenom glasu osjetila sam i utjehu i opomenu. Pričala je o tome kako je previše čekala da pravi trenuci dođu, kako je često stavljala "važnije stvari" ispred onih koji su joj srce ispunjavali radošću.

"Shvatićeš jednog dana", rekla je, "da najvažniji trenuci nisu oni veliki, već oni mali - osmijeh, zagrljaj, vrijeme koje pokloniš nekome".

Dok je pričala, ljudi su užurbano prolazili pored nas, nasvjesni dubine tih riječi. Svijet se nije zaustavio, ali ja jesam. Osjećala sam se kao da vrijeme stoji, zarobljeno u snazi njene priče.

Odlazeći, pogledala me je i dodala:

"Pamti, dijete, nije dan ono što odjekuje, već način na koji ga nosimo u sebi".

Od tada, svaki put kada se nađem u tišini, taj dan se vraća. Njene riječi zvone u mojoj glavi, podsjećaju me da živim osvještavajući vrijednosti svakog trenutka i sa zahvalošću. Počela sam da primjećujem ono što zovemo malim stvarima - šum lišća, smijeh prijatelja, miris kafe ujutru...

Shvatila sam da upravo ti trenuci ostavljaju trag, da su oni suština onoga što ćemo jednog dana nositi sa sobom.

Neki dani ne ostaju iza nas, oni nastavljaju da žive u nama, noseći mudrost, tugu i snagu koja mijenja sve. Taj dan i dalje odjekuje...

Sara Duraković II-5

Po majci se poznaju junaci

JU „Zahumlje“ - Nikšić raspisala je literarni konkurs na temu „Po majci se poznaju junaci“. Na završnoj svečanosti organizatori su saopćili da je na konkurs pristiglo preko 120 radova. U kategoriji učenika srednjih škola i gimnazija treće mjesto je osvojila Marija Stojović, učenica odjeljenja II5. Mentorka nagrađenoj učenici je bila profesorica Živanka Krgović. Nagrade su dodijeljene na svečanosti upriličenoj 8. marta ove godine, kada su nagrađeni učenici pročitali svoje radove.

*Po majci se poznaju junaci
Majko moja, moja zvijezdo vodiljo!*

Pišem ti ovo pismo ne samo zato da bi bilo pred očima tvojim, jer ti sve ovo znaš. Ti sve ovo osjećaš... Pišem ti i da bih oslobodila srce za nove doživljaje tebe i da ne bih izgorjela od plamena ljubavi koju osjećam. Sve tvoje je plamen u meni... Trag tvojih pogleda, trag svega što radiš i osjećaš. Kao plamen neprestano sjaji i trag tvojih riječi. One me prate uporno, pozivajući: „Čuj me, ja sam tu i trebam ti.“ Ne znam kako su tu uvijek kad treba, ali znam da će se pojaviti niotkuda, kao plima, i pokazaće mi pravi put.

Često se zapitam kako ostaješ istrajna, uprkos svemu što te sputava. Toliko je prepreka na tvom putu, a ti si i dalje svoja: nasmijana i puna razumijevanja za nas. Iskonska ljepota tvoje duše obasjava nas milinom i duhom čiste ljubavi.

Mi, djeca, tvoje smo ogledalo. Ti nam daješ duhovnu snagu, vraćaš nas u žive iz milion malih umiranja, vodiš nas kad bivamo izgubljeni.

Ponešto tvoje postalo je odlika nas. Ugradilo se u nas na neki način, određujući tok daljih zbivanja u životima našim. To je ono „ponešto“ koje je suštinski važno, ono što ne smijemo zaboraviti ni po koju cijenu. To je put kojim se možda teže hodi, ali sreći vodi – osjećam! Put kojim se hodi do pravih vrijednosti. Njime idući, postajemo pravi ljudi.

Tvoj posao je da i drugu djecu učiš junaštvu življenja, pored onih drugih lekcija. I da ih u srčanosti sa kojom to radiš ne razlikuješ od nas, tvoje djece. Zadala si sebi zaista težak zadatak, koji, uprkos težini njegovoj, časno ispunjavaš. Često i uz ličnu žrtvu. I ne naglašavajući tu žrtvu, već se trudeći da se ona ni ne primijeti. To nam daje još više razloga za divljenje. Shvatila sam da su sve majke u tom smislu iste: u plemenitosti, neizmjernom žrtvovanju, poklanjanju sebe. Vjerujem da to i druga djeca prepoznaju kod svojih majki, kao što prepoznajemo i cijenimo nas petoro. Jer, pišem ti ovo pismo u ime svih nas, tvoje djece. Pišem ove riječi, zvijezdo naša, sa naklonom tebi, naklonom do zemlje. Dubok je taj naklon, jer je junaštvo koje si izgradila kod nas nevjerovatno. Ono je veliko i u malim dječijim dušama, ponekad ispunjenim i mračnim mislima – zbog svakodnevnog života, koji nije nimalo lak. Nije lak, iako smo mladi. Naročito ako hoćemo da budemo junaci života, kao ti, majko naša.

Na junacima svijet ostaje. A oni se poznaju „na muci“ – u pravu je Njegošev Vuk Mićunović. Na muci života si se i ti dokazala i u nama izgradila sposobnost da se u životu jedni drugima nađemo i što bolje snađemo.

I neka se svi „snađemo“ onako kako nam ti, zvijezdo vodiljo naša, želiš! Bolje i ljepše od majčinske želje – ne postoji.

Februar, 2025.
Tvoja Marija

PRVO MJESTO NA DRŽAVNOM TAKMIČENJU U ORGANIZACIJI ZAVODA ZA ŠKOLSTVO I PODRŠKU AMBASADE SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE I GIZ-a

U organizaciji Zavoda za školstvo Crne Gore, a uz podršku Ambasade Savezne Republike Njemačke i GIZ-a, u Evropskoj kući u Podgorici je održana svečana dodjela nagrada u okviru konkursa „Mladi za čiste rijeke i mora“.

Manifestacija je okupila učenike i nastavnike, kao i predstavnike relevantnih institucija sa ciljem podizanja svijesti o važnosti zaštite crnogorskih rijeka i mora od zagađenja plastikom.

U uvodnom dijelu događaja, prisutnima su se obratili Dr Ralf Reusch - otpravnik poslova Ambasade Savezne Republike Njemačke, Raba Hodžić - direktorica Zavoda za školstvo, Tamara Brajović - predstavnica Direktorata za klimatske promjene i zaštitu prirode u Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Saša Karajović - predsjednik žirija (ECOM). Svi govornici su istakli značaj inicijativa koje uključuju mlade i njihov doprinos očuvanju životne sredine. predstavnica Direktorata za klimatske promjene i zaštitu prirode u Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Saša Karajović - predsjednik žirija (ECOM). Svi govornici su istakli značaj inicijativa koje uključuju mlade i njihov doprinos očuvanju životne sredine.

Tokom ceremonije, nagrade su uručene autorima i autorkama najboljih radova.

Nagrada za osvojeno prvo mjesto na državnom takmičenju u organizaciji Zavoda za školstvo pripala je Milanu Jovanoviću, učeniku drugog razreda Srednje stručne škole u Baru, uz nesebičnu podršku i inspiraciju njegove mentorka, profesorice hemije mr Tanje Kragulj.

Program je završen izložbom nagrađenih radova i koktelom, što je pružilo priliku učesnicima da razmijene utiske i ideje o budućim projektima.

Uspješnom realizacijom ovog projekta još jednom je potvrđena važnost saradnje Institucija, međunarodnih partnera i mladih generacija u cilju očuvanja prirodnih resursa.

Vojvodić Jovana IV-5

TREĆE MJESTO NA KONKURSU „AFIRMIŠIMO DJECU I MLADE KNJIŽEVNE STVARAOCE DO 18 GODINA“

Internacionalna kulturna asocijacija (IKA) tradicionalno je organizovala u svim crnogorskim opštinama najveće književno takmičenje. Učesnici su bili djeca i mladi, književni stvaraoци - talenti od 10 do 18 godina. Konkurs pod nazivom „Afirmišimo djecu, mlade književne stvaraoce“ ima za cilj da podstakne mlade talente na književno stvaralaštvo.

U Kući maslina, 28. marta upriličeno je književno takmičarsko veče, na kom je tročlani žiri izabrao po tri najbolja rada u različitim kategorijama. U grupi mladih talenata od 14 do 18 godina, Vasilisa Perić - učenica odjeljenja III-5, osvojila je treće mjesto.

Mlada umjetnica napisala je dvije pjesme - Plava kutija od somota i Nedjelja uz podršku mentorke Nataše Despotović, profesorice maternjeg jezika.

Plava kutija od somota

Napisala bih ti
sve što mi je na duši noćas.
Napisala bih
najljepše stihove neke labudove pjesme.
Napisala bih
svako slovo priče iz 1001 noći.
Stani!
Ne bih ti više pisala.
Nacrtala bih ti latice za 101 ružu.
Nacrtala bih ti svoj svijet,
svoje kule i tvrđave,
ulice, gradove i nebodere...
Stani!
Ne bih crtala više.
Pokazala bih ti svoje borbe,
uzburkane slike duše, neprospavane noći...
Ali, ja možda ne moram
pisati, crtati, pokazivati,
ne moram...
Ja sam sve svoje istine i čežnje, priče i tišine
u kutiju od plavog somota zaključala.

Nedjelja

Još jedno jutro, novi dan,
crkveno zvono svečano zvonilo.
U tišini nježnoj čuje se eho
nekoг ko se za tebe moli.

Nedjelja je...
Sunce nekako čudno sija.
Praznina zrači hladnim tonom.
Osjećam, dok te molitvom čuvam od zla
tvoj korak na suprotnoj strani.

Dok plamen svijee drhti u mraku,
a zvijezde nježno pokrivaju dan,
jedno srce tiho plače...
Rastanak sluти i zna,
da si dio mog vječnog sna.

Snaga, trud, uspjeh

Decembra 2024. godine, u Podgorici je na sportskim igrama za sve srednjoškolce Crne Gore, održano takmičenje u rukometu. Zahvaljujući timskom duhu i odličnoj igri, učenici naše škole osvojili su treće mjesto i time pokazali snagu, trud i uspjeh!

Oni su, pored zapaženih rezultata i fantastične borbe, pokazali i lijepo vaspitanje i džentlemenske manire, kako prema drugim učesnicima, tako i prema organizatorima takmičenja!

Oni su: Filip Junković (IV-4), Milan Lončar i Luka Krivokapić (IV-3), Miloš Nišavić (IV-2), Nikola Radović (IV-1), Petar Kovačević (III-1), Nemanja Milošević (II-4), Nemanja Tomić (II-1) i Vuk Rakočević (I-2).

MUZIKA ZA SVA VREMENA DŽEZ MUZIKA

Džez je specifičan muzički pravac nastao krajem XIX veka u Nju Orleansu (SAD) sa korijenima u afričkoj tradicionalnoj muzici. Džez je prvenstveno bio narodna muzika porobljenog crnačkog naroda u Americi da bi vremenom dobio status umjetnosti i postao osnova bluz i rokenrol muzike. Za razliku od klasične muzike gdje su izvođači neke kompozicije morali strogo da se pridržavaju nota, džez muzičari su bili muzički neobrazovani, ali izuzetno talentovani i samim tim je način izvođenja bio ličan i vezan za trenutak.

Svijetlu budućnost za džez muziku u Crnoj Gori vide članovi džez kvarteta „Connection“, koji imaju misiju da, kako su kazali, znanje i iskustvo stečeno tokom školovanja u inostranstvu šire, obogaćuju scenu i pokažu publici da postoji drugačija vrsta muzike.

Petrovac Jazz fest je godišnja proslava džez muzike u primorskom ambijentu međunarodnog karaktera.

Najpoznatiji svjetski džez muzičari svih vremena: Luis Armstrong, Bili Holidej, Rej Čarls, King Oliver, Sidni Beše, Čarli Parker, Ela Fildžerald, Djuk Elington, Bili Holidej, Dejv Brubek...

dajem ti verse i note

- * Louis Armstrong, What A Wonderful World
- * Billie Holiday, Blue Moon
- * Ray Charles, Hit The Road Jack
- * Dave Brubeck, Take Five
- * Lena Kovačević, Kafe

ROK MUZIKA

Rok muzika je vrsta komercijalne popularne muzike u vokalno-instrumentalnom izvođenju. Muzički gledano, zasnovana je na električnoj gitari i bubnjevima. Slušaaju je najviše mladi iz čitavog svijeta čime se gube nacionalne, socijalne i političke granice.

Lake fest je trodnevna zabava za sve ljubitelje rok zvuka koja se svake godine dešava na obali jezera Krupac nadomak Nikšića.

Najpoznatiji muzički rok sastavi u Crnoj Gori: Makadam, Vizant, Rudolf

ZANIMLJIVOSTI

- * „Wild Thing“ je napisao ujak Andeline Džoli, Čip Tejlor.
- * Grupa „Queen“ ima najdužovječniji fan klub na svijetu prema Ginisovoj knjizi rekorda.
- * Džimi Hendriks je pjesmu „Little Wing“ napravio za svega 145 sekundi.
- * Džimi Hendriks je bio najplaćeniji izvođač na Vudstoku, dobivši 18.000 dolara.
- * Bob Dylan je prvi muzičar koji je osvojio Nobelovu nagradu za književnost, 2016. godine, za „stvaranje novih poetskih izraza unutar velike američke pjesničke tradicije.“

dajem ti verse i note

- * Led Zeppelin, Black Dog
- * Queen, Show Must Go, Bohemian Rhapsody
- * The Beatles, Yesterday
- * Metallica, Nothing Else Matters
- * Partibrejkers, Hoću da znam
- * Smak, Crna dama, Satelit
- * Riblja čorba, pogledaj dom svoj, anđele
- * Van Gog, Neko te ima
- * Ekatarina Velika, Par godina za nas
- * Azra, Lijepe žene prolaze kroz grad

FILMSKA MUZIKA

Od nastanka filma muzika je bila njegov sastavni dio. Tokom ere nijemih filmova zauzimala je važno mjesto u prenošenju filmske ekspresije. Od pojave zvučnog filma 1927. godine (prvi zvučni film Džez pjevač) filmska muzika brže evoluira. Ona je jedan od glavnih elemenata koji gledaocu može da prenese emocionalnu, narativnu i metatekstualnu informaciju, direktno ili indirektno. Svakako, trebalo bi imati na umu da filmska muzika nije samo određena kompozicija koja se nalazi u filmu, već da ima više aspekata filmske muzike. Nijedan film, pa čak ni mjuzikl, ne podrazumijeva postojanje i trajanje muzike sve vrijeme njegovog trajanja. Bilo bi zamorno. Dakle, ključni aspekti filmske muzike zapravo leže u izbalansiranom odnosu zvuka, muzike i tišine.

Za one koje traže više od Tik Toka – filmovi/serije koji te pokrenu

1. Hačiko: Priča o psu (Hachi: A Dog's Tale); uloge: Richard Gere, Joan Allen,
2. Dečak koji je upregao vjetar (The Boy Who Harnessed the Wind); uloge: Maxwell Simba Chiwetel Ejiofor, Lily Banda
3. Čudo, (Wonder); uloge: Julia Roberts, Owen Wilson, Jacob Tremblay i Izabela Vidovic.
4. Adolescencija (Adolescence); uloge: Faye Marsay, Misha Frank, Christine Tremarco, Manda Miller
- 5 Brutalista (The Brutalist); uloge: Adrien Brody, Felicity Jones, Guy Pearce, Joe Alwyn

dajem ti verse i note

- *Film Titanik, Celine Dion, My Heart Will Go On
- *Film Telohranitelj, Whitney Houston - I Will Always Love You
- *Crtani film Grozan ja, Pharrell Williams Happy
- *Film Nacionalna klasa, Dado Topić Flojd
- *Film Kum, Love Theme from The Godfather
- *Film Pevanje na kiši, Singin' in the Rain
- *Film Prljavi ples, Bill Medley and Jennifer Warnes Time Of My Life

MANIKIR KROZ VRIJEME

Engleska riječ manikir potiče od francuske riječi manucure, što znači „briga o rukama“, što zauzvrat potiče od latinskih reči manus, za „ruku“ i cura za „brigu“.

Smatra se da je prvi lak za nokte nastao u Kini, oko tri hiljade godina prije nove ere.

Manikir je nekada bio statusni simbol u društvu i više je imao funkcionalnu, nego estetsku funkciju. Prvobitno, ljudi su se fokusirali na čišćenje i oblikovanje noktiju, a korišćenje lakova je bilo minimalno. Vrhovi prstiju bi se umočili u mješavinu bjelanca, želatina, voska i boje od latica cvijeća, najčešće ruža ili orhideja. Ovi stilovi nijesu bili praktični, ali su imali svoju poruku - žene iz visokih društvenih slojeva nijesu morale da se brinu o kućnim poslovima ili radu na polju. Nokti su predstavljali bogatstvo. Siromašnije žene su smjele nositi samo blijede boje, dok su bogate bile poznate po crvenoj boji laka.

Prvi salon otvoren je u Americi 1878. godine. Meri Kob je vidjela proces pravljenja noktiju u Francuskoj i odlučila da započne svoj posao. Tokom 20. vijeka, sa razvojem kozmetičke industrije, manikir je počeo da se mijenja. Popularizacija lakova za nokte donijela je više boja i stilova.

U posljednjim decenijama, manikir je postao prava umjetnost. Danas postoji mnogo dizajna za nokte, takođe i boja. Francuski manikir, manikir sa vrućim uljem, gel lak, dipping powder (umakajući prah) i mnogi drugi. Svaki ima svoju namjenu. Kako su napredovale boje i dizajni, tako je napredovao i alat, ali i posao. Savremeno doba donijelo je na stotine hiljada salona širom svijeta.

Današnji manikir nije samo njega noktiju, već i oblik umjetnosti i samopouzdanja. Različiti stilovi i tehnike omogućavaju ljudima da izraze svoju ličnost i kreativnost.

Sara Dibra III-6

PODGORIČKO PROLJEĆE

Sjajan uspjeh naših učenica na takmičenju frizera i kozmetičara

Na Državnom takmičenju seniora i učenika srednjih škola iz oblasti frizerskih i kozmetičkih usluga, koje je održano 12. i 13. aprila 2025. godine u Podgorici, naše učenice su ostvarile zapažene rezultate i pokazale visok nivo znanja, vještina i kreativnosti.

Takmičenje je organizovano u Osnovnoj školi "Novka Ubović", pod sloganom "Podgoričko proljeće", a iza cjelokupne organizacije stajali su Centar za stručno obrazovanje i Savez frizera i frizerskih klubova Crne Gore.

Našu školu su predstavljale četiri učenice koje su se takmičile u dvije kategorije – manikir i šminkanje. Zauzevši istaknute pozicije, dostojno su predstavile školu i pokazale da se trud i posvijećenost isplate.

KATEGORIJE	UČENICA	POZICIJA
Manikir	Ajla Čobić	I mjesto
Manikir	Andrea Tanasijević	II mjesto
Šminkanje	Aleksandra Dašić	III mjesto
Šminkanje	Sara Dibra	V mjesto

Ponosni smo na naše učenice koje su svojim trudom, talentom i dostojanstvenim nastupom još jednom pokazale da su vrijedni ambasadori naše škole i da budućnost kozmetičke struke u Crnoj Gori ima svijetlu perspektivu.

Aleksandra Jovović, prof.

MOJ SAN

Uvijek sam sanjala o tome da budem dio svijeta koji je drugačiji od onog koji se obično očekuje od jedne djevojčice. Dok su mnoge moje drugarice maštale o tome da postanu učiteljice, balerine ili doktorke, moj san bio je potpuno drugačiji, iscrtan brodovima, mašinama i motorima. Voljela sam da gledam brodove kako plove, fascinirala me je njihova snaga i složenost. Učila sam o njima iz časopisa, gledala dokumentarne filmove i razgovarala sa starijim rođacima koji su imali mnogo iskustva i znanja o brodovima. Iako su svi očekivali da ću upisati neku „tradicionalnu“ žensku školu, ja sam bila odlučna – željela sam da upišem Srednju stručnu školu, smjer - Brodomašinski tehničar.

Od trenutka kada sam odlučila da ću poći tim putem, znala sam da ću morati da se suočim sa mnogim izazovima, ali takva odluka bila je važna prekretnica u mom životu. Zamišljala sam sebe kako učim o izgradnji brodova, o motorima i njihovoj snazi da pokrenu mašinu, kao i o svim onim stvarima koje su činile da oni funkcioniraju.

Međutim, nikada nisam mogla da pretpostavim da ću biti jedina djevojčica među 27 dječaka. Po dolasku u školu, osjećala sam se kao stranac. Većina mojih drugova je bila navikla na to da su u okruženju u kojem su svi imali iste interese i ciljeve, a sada sam ja, djevojčica, došla u njihov svijet. Počela sam da se pitam da li će me prihvatiti, da li ću biti dovoljno dobra, da li ću moći da se uklopim? Prvi mjeseci u školi bili su veoma izazovni. Počela sam da se suočavam sa predrasudama, ali nije bilo ničega što bi me zaustavilo. Iako su dječaci u početku sumnjali u moje sposobnosti i ponekad se ponašali prema meni kao prema „strancu“, bila sam sigurna u sebe i u svoju odluku. Učila sam brzo, postavljala pitanja i radila na tome da se istaknem. Nekada su me zadirkivali, smatrali me "neprikladnom", jer je za njih bilo nezamislivo da djevojčica može da se bavi mašinama. Nisam se obazirala na to. Ubrzo su shvatili da nijesam tu slučajno, već da želim da učim, naučim i postignem mnogo. Vremenom, kako sam napredovala u učenju, stekla sam više poštovanja među svojim drugovima. Postepeno su počeli da prepoznaju moju ozbiljnost i posvećenost. Nije bilo lako, ali znala sam da moram da dokažem da mogu. Postala sam sigurna u svoje sposobnosti, iako je svakodnevno suočavanje sa izazovima i predrasudama bilo naporno. Vjerovala sam da ako sanjaš nešto dovoljno jako i ako se trudiš, ništa nije nemoguće.

Moj cilj nije samo da završim školu, već da postanem stručnjak na ovom polju. Planiram da nastavim obrazovanje, da steknem što više praktičnog iskustva, ali i da se jednog dana zaposlim u broderskoj industriji. Sanjam da postanem profesionalac koji se bavi brodovima i mašinama, kao i da radim na projektima koji će imati uticaj na globalnu industriju.

Želim da učim i usavršavam se, da pokazujem drugim djevojčicama koje imaju slične snove da ništa nije nemoguće. Bez obzira što nije lako, važno je da vjerujemo u sebe, da se borimo za ono što želimo i da ne dozvolimo da nas društvo definiše prema rodnim stereotipima.

Možda sam danas jedina djevojčica među dječacima, ali sam ravnopravna sa njima i prihvaćena. Sigurna sam da će u budućnosti biti mnogo više djevojčica koje će poći mojim putem i svojim idejama doprinijeti industriji brodova. Željela bih da pokažem svijetu da je snaga u volji. Ovaj put možda nije lak, ali sam sigurna da ću doći do cilja.

ŽELJEZNIČKI SANJAR

Priča o dječaku koji voli vozove

Vozovi su kao uspomene koje prolaze kroz naš život. Dolaze, odlaze, nekada kasne, projure... Noću njihovi točkovi kucaju ujednačenim ritmom, poput srca koje sanja daljine. Za sobom vuku priče nepoznatih putnika, žudnje i nade, rastanke, a na peronima ostanu riječi koje nijesu uspjeli da izgovore, osmjesi, suze... Ali, vozovi se uvijek vraćaju, možda sa drugim licima na prozorima, ali uvijek spremni da putnika prihvate i odvedu do sljedeće stanice.

Veliki putnik i strastveni poznavalac vozova je dječak Matija Marstjepović. On nam je pokazao i dokazao šta znači iskreno voljeti, dajući nam do znanja da samo onda kada iskreno i srcem želimo nešto, možemo to i ostvariti.

Odrastao je u naselju koje se nalazi tik pored pruge. Prozor mu je omogućavao besprekoran pogled ka lokomotivama koje neumorno vuku svoje vagone. Posmatrajući ih svakoga dana, u njemu se budila znatiželja o svemu sto je vezano za vozove, njihovu cirkulaciju, mehanizam i konstrukciju. Od posmatranja i učenja, rasplamsala se velika ljubav prema ovom prevoznom sredstvu. Neopisiv osjećaj je doživio kada je prvi put ušao u voz i osjetio čari i slobodu kretanja po beskonačnim šinskim postrojanjima. Matija je tačno znao kada će voz proći, pa bi ga nestrpljivo sačekao da ga pozdravi, a mašinovođe bi mu uvijek uzvratile glasnom lokomotivskom sirenom. Znao je sva čvorišta, stanice i termine polaska i dolaska. Stekao je važne informacije i činjenice čitanjem knjiga, a znao je i mnoge zanimljivosti koje je učio od mašinovođa i željezničkog osoblja. Mašinovođe su prepoznale talenat, iskrenu ljubav i nadu u jednom malom biću i zato su ga zavoljeli.

Za Matiju svaki voz ima dušu i posebnu priču, jer njima putuje đak koji se vraća kući, momak koji se uželio da vidi svoju djevojku, student koji odlazi na fakultet i putnik-avanturista koji putujući uživa u pejzažima.

Matija je uspješan učenik naše škole, među boljim je atletičarima i dobar je drug. Svakodnevno putuje u nove avanture, žureći da svaki slobodan trenutak provede u vagonu. Naučio je i samostalno da upravlja lokomotivom. Za dugogodišnju pruženu ljubav i vjernost vozovima, kao i zbog promovisanja željeznice prenošenjem priče o njoj, dobio je pravo od Željeznice Crne Gore da uvijek koristi prevoz bez duga, kao znak zahvalnosti.

Matija planira da daljim školovanjem na smjeru Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta usavrši i unaprijedi svoje znanje o željeznici, kako bi jednog dana ostvario svoj najveći san – da postane mašinovođa.

Treba da spoznamo ono što želimo i ono što nam je u srcu, jer je to ključ do uspjeha i daljih pohoda, na koje je dječak Matija već krenuo.

PROFESORICA BIOLOGIJE KOJA INSPIRIŠE GENERACIJE

Ostavljajući dubok trag u obrazovanju brojnih generacija, profesorica biologije Merima Đukić Savić predano radi u Srednjoj stručnoj školi skoro četvrt vijeka. Njena ljubav prema prirodi i nauci ne poznaje granice. Nastava koju izvodi često je drugačija od uobičajene, jer se odvija u korelaciji sa drugim predmetima ili van učionice. Kad god uslovi dozvoljavaju, sa učenicima je u prirodi, gdje neposredno stiču nova znanja. Vjeruje da se biologija i ekologija najbolje razumiju kroz iskustvo i posmatranje.

Na času ambijentalne nastave sa profesoricom Merimom Đukić- Savić

Učenici odjeljenja – Zdravstveni tehničar, Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta i Farmaceutski tehničar (I-4, I-5 I II-5), posjetili su Nacionalni park Biogradska gora sa svojim profesoricama Merimom Đukić Savić, Snežanom Jovanović, Brankom Čalasan i Natašom Despotović.

Ova posjeta ne nosi samo karakter izleta, već prije svega ima edukativni značaj, jer je odlaskom u prirodu sprovedena ambijentalna nastava – čas izvan učionice.

Cilj ovakve nastave jeste učenje otkrivanjem u neposrednom okruženju, što je profesorica biologije Merima Đukić Savić zaista i pokazala, čineći opipljivim i vidljivim ono što je u učionici učenicima često samo domen apstrakcije.

Da prirodna sredina budi radoznalost, razvija istraživački duh i olakšava učenje, na Biogradskoj gori je i potvrđeno. Šarenilo boja, bogatstvo biljnih i životinjskih vrsta, izvori, potoci, jezero i prašuma omogućili su učenicima da uče, potkrepljujući znanje iz učionice primjerima.

Listopadne guste šume prošarane četinarskim vrstama, ljekovite biljke, bijeli jasen i planinski javor, lopuh ogromnih listova - umnogome su obogatili znanje i rječnik iz ekologije i botanike, ali i podstakli učenike da razmisle i pišu članke, eseje i reportaže o putovanju kroz čarobni Nacionalni park - Biogradsku goru.

Utiske smo sumirali i impresiju riječima preneli na papir Biogradska gora

Biogradska gora je jedno od najljepših mjesta u Crnoj Gori, a i šire. Smještena između planinskih masiva Bjelasice predstavlja pravi dragulj prirode. Proglašena je Nacionalnim parkom 1952. godine, i od tada, kažu, toliko je dobro čuvana, da nije posečeno ni jedno stablo. Biogradska gora obuhvata površinu od 5.650 hektara. Najznačajnija prirodna vrijednost ovog nacionalnog parka je prašuma koja zauzima površinu od 1600 hektara i jedna je od tri posljednje prašume te vrste u Evropi. Osim guste šume, park je poznat po Biogradskom jezeru, koje je okruženo bukovom (*Fagus sylvatica*) i javorovom (*Acer pseudoplatanus*) šumom što mu i daje smaragdnu, zelenu boju.

Dok smo se približavali ulazu u park, nije bilo teško primijetiti razliku između gradske buke i ovog mirnog kutka prirode. Autobus je ostao iza nas, a pred nama su se pružale guste šume, staze prekrivene lišćem i tišina.

Prvo što nas je dočekalo bilo je Biogradsko jezero, najpoznatiji simbol parka. Mirna površina jezera reflektovala je krošnje stabala i planine koje ga okružuju, stvarajući prizor koji je teško opisati riječima. Legenda kaže da su jezero stvorile vile, plešuci.

Šetajući stazom koja vodi oko jezera, profesorka nam je pričala o prašumi koja se prostire u okolini. Saznali smo da se ovdje nalaze stabla stara i do 500 godina, što nas je sve impresioniralo. Pomisao da su mnoga stabla starija od cijelih gradova, bila je gotovo nestvarna.

Biogradska gora je bogata i različitim životinjskim vrstama od kojih treba spomenuti vidre, jelene i divlje svinje. Različite vrste slijepih miševa, glodara, 350 vrsta insekata i 150 vrsta ptica našlo je svoju sigurnost u ovom očaravajućem području.

Moj drug, koji nije veliki ljubitelj prirode, rekao je nešto što me iznenadilo: „Ovo mjesto je stvarno nevjerovatno. Nikad nisam mislio da će me ovako nešto oduševiti.“ Svi smo dijelili isti osjećaj – ponos što smo dio zemlje ovakve prirodne ljepote i zahvalnost što smo dobili priliku da to iskusimo. Orlove,

sokolove, mediteransku sjenicu i šarenog djetlića nismo uspjeli da vidimo, ali je nekoliko bajkovitih leptirova doletjelo nama u susret.

Posljednji dio dana bio je rezervisan za slobodno vrijeme, pa smo se vratili do jezera i sjeli na klupe da se odmorimo. Posmatrali smo vodu i slušali zvuke ptica, dok je profesorica završavala predavanje o inverziji. Čak i oni koji su obično vezani za telefon i društvene mreže, odvojili su trenutak da jednostavno uživaju u prirodi i predavanju. A kako i ne bi, kada pogledima radoznalaca ne može da promakne listopadna šuma uz Biogradsko jezero iz koje proviruju četinarske vrste, zelene i svježije, što nije uobičajeno. To je klasičan primjer inverzije. Uzrok inverzije su tzv. mrazišta prouzrokovana spuštanjem hladnog vazduha na dno kotline, tako da okolni vrhovi imaju za nekoliko stepeni višu temperaturu. Ono o čemu je profesorica govorila, mogli smo da vidimo.

Na kraju dana svi smo se složili da je ovo iskustvo bilo nešto posebno. Biogradska gora nije samo prirodni park, već mjesto gdje možete osjetiti mir i tišinu, povezati se s prirodom i naučiti koliko je važno čuvati ovakva mjesta. Noć polako dolazi, a umjesto uličnih svjetiljki park će osvetljavati vrijedni svici noseći svoje fenjere.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE INCESTUS SANGUINE

Dana 10.12.2024. godine, u Srednjoj stručnoj školi, u odjeljenju III-5, obrazovni program Zdravstveni tehničar, profesorica CSBH jezika i književnosti Nataša Despotović i profesorica biologije Merima Đukić Savić, održale su ogledno-ugledni čas pod nazivom INCESTUS SANGUINE ili „Tajna nečiste krvi“.

Naime, riječ je o integriranoj nastavi koja podrazumijeva stvaranje smislenih veza između sličnih aspekata različitih disciplina. Prateći sudbinu glavne junakinje Sofke u romanu „Nečista krv“ i sagledavajući je iz različitih uglova, prije svega iz ugla genetike, djeca su razumjela put gena, ali i poguban rezultat incesta (krvnih veza) i alkoholizma. Shvatili su i kako je ljudski život određen mnogim istorijskim, društvenim, kulturnim, etičkim, psihološkim i biološkim faktorima.

Služeći se ovom tehnikom uspostavljena je veza između jednog književnog djela, nauke i čitalaca – učenika.

Ovakav način rada olakšava učenicima usresređenost na temu, te bolje razumijevanje djela i pojmova iz genetike, ali prije svega mogućnost da se izgrađuju kao emancipovane ličnosti oslobođene predrasuda.

Času su prisustvovala zamjenica direktora Nevena Sjekloća i pedagogica Milanka Okuka.

Nataša Despotović, prof.

JOŠ JEDAN ČAS ZA UGLJED

Na času Botanike u farmaciji, u odjeljenju II-5, smjer – Farmaceutski tehničar, profesorica biologije mr Merima Đukić Savić prezentovala je sa učenicom Ksenijom Stamatović pravljenje biljnog terarijuma.

Za ovaj zanimljiv i nesvakidašnji eksperiment bile su potrebne sljedeće komponente: kamenčići, ugalj, humus, biljke, mahovina, staklena tegla i zatvarač od plute. Svaka komponenta ima svoju ulogu – kamenčići omogućavaju drenažu, ugalj ima ulogu stabilizatora i usvaja višak gasova održavajući vodu svježom, a humus predstavlja bogatu podlogu za biljke. Mahovina i biljke smještene na vrhu, zaokružile su ovaj mali ekosistem, koji omogućava život.

Rezultat je bio impresivan – stvaranje ekosistema u boci koji će živjeti bez uticaja spoljašnje sredine.

Posjeta Centru za ekotoksikološka ispitivanja

Učenici odjeljenja IV-5, obrazovnog programa Farmaceutski tehničar, posjetili su u okviru praktične nastave Centar za ekotoksikološka ispitivanja u Podgorici u pratnji profesorica Tanje Kragulj, Marijane Jakovljević i Ane Kastratović. Tim stručnjaka koji radi u pomenutoj ustanovi približio im je značaj rada Centra za opšte dobro stanovništva.

Farmacija je struka koja čovjeku otkriva mnoge tajne ljudskog postojanja. Blisko je vezana sa medicinom. Zahtijeva mnogo pažnje, znanja i volje, pa sugerišemo budućim farmaceutima da dobro razmisle i zapitaju se da li zaista žele da obavljaju ovaj poziv u životu. Farmaceutskim tehničarima naše škole u odabiru zanimanja pomogao je CETI. Ovaj Centar za ekotoksikološka ispitivanja, sa sjedištem u glavnom gradu naše države, bavi se ekotoksikološkim ispitivanjima svih segmenata životne sredine, počev od vazduha, površinskih, podzemnih, morskih, otpadnih i pijaćih voda do zemljišta. Zalažu se za očuvanje životne sredine. Njihov slogan "GARANTUJE CETI" potvrđuje uspjehnost u obavljanju posla, s porukom da u njih možemo imati povjerenja. Konstantno ulaganje u laboratorijsku opremu i unaprijeđivanje znanja zaposlenih čini da budu najbolji u ovoj djelatnosti u našoj državi. CETI je pomogao našim učenicima da razmisle o svim mogućnostima koje im se pružaju nakon srednje škole i približio im život i rad u laboratoriji. Vjerujemo da će ovo za Farmaceutske tehničare, maturante, biti jedna od lekcija koju će pamtili.

UČENICI SREDNJE STRUČNE ŠKOLE POSJETILI SKUPŠTINU CRNE GORE

U petak, 21.03.2025. godine, učenici odjeljenja I-4, obrazovnog programa - Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta, zajedno su sa učenicima Đačkog parlamenta Škole posjetili Skupštinu Crne Gore. Učenike i profesorice Branku Čalasan i Aleksandru Matović dočekale su predstavnice Odjeljenja za odnose sa javnošću, koje su ih upoznale sa istorijom Skupštine. Nakon toga imali su priliku da obidu plenarnu salu, gdje su se upoznali sa postupkom održavanja sjednica, kao i načinom na koji poslanici učestvuju u radu. Ova prostorija je zaista ostavila najviše utisaka. Obišli su i Bijeli i Plavi salon, kao i bogatu galeriju slika istaknutih crnogorskih slikara, među kojima su i slike Petra Lubarde.

„Posjeta Skupštini Crne Gore bila je zanimljiva jer smo imali priliku da saznamo kako funkcioniše politički sistem naše države. Takođe smo saznali više o istorijatu same zgrade i o svim predsjednicima koji su do sada vodili Skupštinu“, istakla je učenica Milica Raković.

Interakcija đaka sa predstavnicima Skupštine bila je na zavidnom nivou. Među brojnim pitanjima najinteresantnija su bila ona koja se tiču uticaja mladih na političke odluke i važnosti rodne ravnopravnosti.

Za učenike, ovo je bilo jedno novo iskustvo.

„Posjeta Skupštini Crne Gore bila je veoma zanimljiva, ne samo zbog onoga što smo naučili, već i zbog vremena provedenog u drugačijem ambijentu, van učionice, sa učenicima Đačkog parlamenta i profesoricama. Putovanje i zajednički trenuci učinili su ovaj dan još zabavnijim, a takvi izleti uvijek učvršćuju prijateljstvo i stvaraju uspomene koje će se dugo pamtili“, istakli su učenici.

Posjeta Skupštini bila je edukativna i pomogla je da kroz praksu bolje razumiju gradivo koje se uči u školi.

Ако би професори дали машти на вољу, ко зна којим смјером и докле би се стигло...?! Један необичан поглед на наставничку свакодневицу и скок преко (не)могућег можда би као посљедицу изнедрили добре и све боље људе...

МАТЕМАТИКА=БАЈКА??? ПРОСУДИТЕ САМИ

МА ЈЕ ЛИ МОГУЋЕ

Још један час. Посљедњи... Трећи пут у року од четири сата треба да испричам исту причу и да дам све од себе како би моји слушаоци усвојили лекцију на најбољи могући начин. Имадох неки чудесан предосјећај, иако је наоко све дјеловало уобичајено.

Нисам морао дуго чекати...

„Добар дан професоре“ – кроз зубе проциједи увелико осиједјела жвака, с муком се извлачећи из браве на вратима учионице.

Застадох у чуду и бацих поглед око себе. Нико ништа... Набујала ријека ученика текла је школским ходницима у побожној тишини. Овај мир једино је, на моменте, нарушавало нервозно зујање комарца са другог спрата.

„Има и он сигурно неку своју муку, али то свакако није разлог да још једном не покушам да дам свој максимум“ – помислих.

Рутински, готово инстинктивно, заузех положај за катедром и уписах час.

„Редар! Одсутни...?“

Из задње клупе стидљиво се извуче погурена клемпава свеска и једва чујно згужва неколико имена.

„А гдје је твој власник?“ – упиташ службено.

„Забравила сам га код куће...“ – зарумењевши се обори поглед.

„Ти знаш да овакве ствари не толеришем...?!“ – просиктах, на шта се она ћутке отвори на нову, чисту страницу и простирије се преко стола.

„Добро! Данас обрађујемо тему -...“

„Професоре, могу ли до тоалета...?“

„Ајде... – Рационални...“

„Професоре, мајка ме зове. Могу ли да се јавим на мобилни?“

„Ајде... – алгебарски...“

„Професоре, могу ли да бацим флашу у смеће?“

„НЕ МОЖЕ!!! Сједи ту и тишина!!!“ – оправдано загрмјех.

„Дакле, данас обрађујемо тему Рационални алгебарски...“

„Профе...“

„ИЗРАЗИ!!!“ – пресјекох погледом новог подносиоца молбе.

Чувши која је тема данас „на менију“, ученици се силно обрадоваше. Опште одушевљење ми је на моменте одузимало контролу над часом. Неки ученици су хтјели да објашњавају рационалне бројеве, други да припреме тему за наредни час и самостално је презентују, трећи... У дну учионице ситуација се усијала и дошла до ивице инцидента. Двије групе ученика нијесу могле да се усагласе – једни су захтијевали фронтални, а други тимски облик рада.

„ДОСТА!!!“ – заледих аудиторијум.

Тишина одјекну учионицом.

„Да се присјетимо – сабирање и одузимање разломака...“

Нико ништа.

„Множење разломака...?“

Настаде благо комешање међу ђацима. Као да нешто хоће да ми кажу...

„Дијељење разломака...???“

„Шта се дешава?“ – упиташ најзад.

Након неколико тренутака руку несигурно подиже највећи тремарош у одјељењу, који је на једвите јаде на полугодишту прегурао 4,50.

„П...п... професоре...”

„Да...?”

„Јели могуће да насто питате?! Па то знају и врапци на грани.”

Као да су се осјетили п(р)озваним, кроз полуотворен прозор, не часећи часа, неколико живахних и не баш претјерано стрпљивих врабаца, улетје у просторију. Кљуновима покупише крњатке креде са пода и, уз силно живкање, извезоше по табли:

$$a/b \pm c/d = (ad \pm bc)/bd; \quad b \neq 0, d \neq 0$$

$$a/b \cdot c/d = ac/bd; \quad b \neq 0, d \neq 0$$

$$a/b : c/d = a/b \cdot d/c = ad/bc; \quad b \neq 0, c \neq 0 \dots$$

Е што је превише — превише!!! Прво жвака, па свеска, па сад птице... Скамених се. Ипак ме предосјећај са почетка часа није преварио. Обли ме хладан зној. Клупе, табла, катедра... Све је почело да се врти око мене.

„Шта се дешава? Да није...? Да нису...?”

Јака матица вукла је час низводно.

„Зашто именилац мора да буде различит од нуле?” — чух сопствени глас који као да је испустио неко други, ту поред мене.

Ни оним врапцима, чини се, није било јасно зашто сам поставио ово, тако тривијално питање. У оном моме ковитлацу испред очију поче да ми пролијеће „врапцопис” са табле:

$$4:16 = 0,25$$

$$4:8 = 0,5$$

$$4:4 = 1$$

$$4:2 = 2$$

$$4:1 = 4$$

$$4:0,5 = 8$$

$$4:0,25 = 16 \dots$$

$$4:0 = \infty$$

Као из даљине чујем измијешану дјечје-врапчју грају: „Како се дјелилац приближава нули — тако се количник драматично увећава и иде ка бесконачности...”

Моје бунило почело је, на неки чудан начин, да ишчежава или, можда, да се претвара у нешто друго, готово супротно. Сва тјескоба и дезоријентација полако се преобратише у, до сада некушану милину и чаробну симфонију разиграних бројева, непознатих, заграда, разломачких црта, плусева, минуса..., који се сада нијесу толико односили на крушке, јабуке, кромпире, евре или доларе, колико на доброту, чистоту, племенитост, поштење, честитост, милостивост, сажалљивост, пожртвовање, незлобивост... На врлину... У крајњој линији на љубав према оном другом и другачијем. У овим облацима моје више није било оно што сакупим у властити новчаник или фрижидер. Сада је истински моје постало оно до чега ми је највише стало, а што поклоним другу, и то баш ономе који је јутрос, пошто се није наспавао, мрзовољан дошао у школу.

А вријеме...??? Оно као да је стало. Или се, можда, баш вртоглаво убрзало...?! Не знам... Можда ме је дотакла вјечност — та стална садашњост лишена и јуче и сјутра...??? Можда... Можда...

Како се све ово завршило — појма немам. Тек...

Сад сигурно очекујете нешто попут онога — „...А онда је зазвонио будилник и, пробудивши се, схватио сам да је ово био само сан...” Могли бисмо, истина, и тако да завршимо ову математичку бајку и учинимо је смисленом, поучном, али и ипак јефтином. Са друге стране, могли бисмо и да оваквим сновима испреплетемо нашу стварност и свој живот усмјеримо ка плус бесконачном... Могли бисмо, ако хоћемо... А хоћемо ли?

JEZIK KOJI JE IZDRŽAO TEST VREMENA

Latinski jezik jeste jezik starih Rimljana. Dobio je ime po pokrajini Latium u kojoj se nalazio grad Rim. Možda se više ne koristi svakodnevno, ali njegov uticaj osjećamo svuda oko nas. Izdržao je test vremena. Svi jezici koji pripadaju romanskoj grupi - španski, francuski, portugalski, italijanski i rumunski, nastali su upravo od latinskog jezika. Širenjem rimske vlasti, latinski postaje svjetski jezik kojim se i dan-danas služi veliki broj naučnih disciplina.

Latinski jezik nema govornike u današnje vrijeme (osim u Vatikanu), ali će se njime u oblasti medicine, kulture i nauke sporazumijeti stručnjaci iz cijelog svijeta i zbog toga se može smatrati univerzalnim i najrasprostranjenijim jezikom.

LATINSKE IZREKE I CITATI

1. Dum spiro, spero. – Dok dišem, nadam se.
2. Aegrotum anima est, spes est. – Bolesnik se nada dok u njemu ima daha.
3. Medicus curat, natura sanat. – Ljekar liječi, priroda oporavlja.
4. Carpe diem. – Iskoristi dan.
5. Cave hominem unius libri. – Čuvaj se čovjeka koji je pročitao samo jednu knjigu.
6. Sani divitibus ditiores. – Zdravi su bogatiji od bogatih.
7. Non scholae, sed vitae discimus. – Ne učimo za školu, nego za život.
8. Alea iacta est. – Kocka je bačena. Cezar
9. Veni, vidi, vici. – Dođoh, vidjeh, pobjedih. Cezar
10. Fide, sed cui vide! – Vjeruj, ali pazi kome!

Lingua Latina in Medicina

Šta smo naučili iz latinskog jezika

Aorta ascendens – ulazni dio aorte

Abscessus – apsces (nakupina gnoja na bilo kom mjestu u organizmu)

Biopsia – biopsija (hirurško uzimanje tkiva za mikroskopsko ispitivanje radi utvrđivanja tačne dijagnoze)

Embryo – embrion, plod; organizam u početnim stupnjevima svog razvitka

In vitro – u staklu; test koji se obavlja u laboratorijskim uslovima, u epruveti

Morbus caducus – epilepsija

Antitussiva remedia – lijekovi protiv kašlja

Expectorantia remedia – lijekovi za iskašljavanje

Remedia contra frigus commune – lijekovi protiv prehlade

Remedium cardinale – glavni lijek, Remedium adjuvans – pomoćni lijek

Dolor – bol

Nervus – nerv, živac

Pulmo – plućno krilo

Digitus – prst

Cor – srce

Vulnus – rana

Corpus – tijelo

Articulatio – zglobovi

Dens – zub

Medicamentum – lijek

Nasus – nos

Oculus – oko

Tinnitus auris dextrae – zujanje desnog uva

Caries – karijes, truljenje zub

Tri imena koja su označila početak razvoja medicine - Hipokrat, Galen, Avicena-

Tri ključne figure koje su postavile temelje savremenoj medicini i čije teorije su imale dugotrajan i neizbrisiv uticaj na medicinsku praksu jesu Hipokrat, Galen i Avicena. Ovaj rad ima za cilj da istakne važnost njihovih postignuća.

HIPOKRAT - Živio je u Grčkoj i bio je poznat kao „otac medicine“. On je zapravo postavio standarde medicinske etike. Školovao se u medicinskoj školi na ostrvu Kosu. U vremenu kada je živio, medicina kao nauka bila je usko povezana s mitologijom i religijom. Međutim, on nije smatrao da su bolesti rezultati „zlih namjera đavola“, već da bolesti nastaju isključivo prirodnim putem. Poznat je po tome da je ustanovio pravilo „ljekarske tajne“ koje je detaljno opisao u Hipokratovoj zakletvi. Ovu zakletvu je uveo sam Hipokrat, pa je ljekari tradicionalno polažu, obavezujući se na kodeksno i etičko obavljanje profesije. Takođe, insistirao je na tome da ljekar mora znati uslove u kojima pacijent živi, kako bi lakše utvrdio izvor bolesti.

Hipokratova zakletva - fragment na papirusu

GALEN (Aelije Galen ili Klaudije Galen) u rimskom carstvu poznati je grčki filozof i ljekar i jedan od najuspješnijih medicinskih istraživača tog doba. Uticao je na razvoj brojnih naučnih disciplina poput: anatomije, fiziologije, patologije, farmakologije, neurologije, filozofije i logike. Galen je sebe vidio kao ljekara i filozofa, kako je napisao u svom djelu pod naslovom Najbolji lekar je takođe i filozof.

Bio je veoma zainteresovan za debatu između racionalističkih i empirijskih medicinskih sekti i njegova primjena neposrednog posmatranja i vivisekcije u obuci studenata smatra se kombinacijom različitih pristupa. Zbog toga se njegovo objašnjenje pojma bolesti naziva sintetička koncepcija bolesti. Mnoga od njegovih djela su sačuvana ili prevedena sa originalnog grčkog jezika, doduše mnoga su i uništena.

Iako nije poznat datum njegove smrti, on nije bio mlađi od sedamdeset godina kada je preminuo. Galenovi originalni grčki tekstovi su u ranom modernom periodu obnovljeni. Tokom 1530. godine belgijski anatomist i ljekar Andreas Vesalijus preuzeo je projekat i obavezao se da prevede Galenove grčke tekstove na latinski.

AVICENA (930-1037) bio je persijski ljekar, filozof, naučnik i jedan od najuticajnijih mislilaca islamskog zlatnog doba. Smatra se „ocem moderne medicine“ zbog svojih enciklopedijskih djela i sistematizacije medicinskog znanja. Potekao je iz intelektualne porodice i od malih nogu je pokazivao izuzetne sposobnosti za učenje. Do 18. godine postao je stručnjak u mnogim disciplinama uključujući filozofiju, medicinu i logiku. Avicena je imao ogroman uticaj na srednjovjekovnu evropsku i islamsku medicinu, a njegove ideje su se proučavale na univerzitetima sve do 17. vijeka. Razvio je eksperimentalni pristup medicini, naglašavajući klinička ispitivanja i sistematsko posmatranje pacijenata, poboljšao je farmakologiju, klasifikujući lijekove prema njihovom dejstvu, razvio teoriju contagioznih bolesti (virusa i tropskih bolesti) i predložio karantin za suzbijanje zaraza. Njegova najvažnija djela su: Kanon Medicine i Knjiga Iscjeljenja o pulsu.

Ibn Sina, poznat kao Avicena i sa nadimkom PRINC LJEČNIKA

Iva Kovačević I-5

EKOREPORTERI U NAŠOJ ŠKOLI

NAŠI EKOREPORTERI: MALI KORACI ZA VELIKE PROMJENE

U današnje vrijeme, kada se priroda suočava sa zagađenjem, klimatskim promjenama i neodgovornim ponašanjem ljudi, izuzetno je važno da se i mladi uključe u njenu zaštitu.

Briga o životnoj sredini postaje svakodnevica, pa je važno na pravi način razvijati ekološku svijest kod učenika.

Da naša škola njeguje ljubav prema ekologiji kod djece, pokazali su učenici odjeljenja I-5. Obilježili su Međunarodni dan planete Zemlje sa profesoricom biologije Merimom Đukić Savić dekorisanjem školskog enterijera saksijским cvijećem. Uspješno su uljepšali hol škole, ali i istakli važnost zelenih površina i čistog vazduha.

Male korake za velike ekološke promjene daju naše školske sekcije „Mladih ekoreportera“. Aktivnosti sprovodi veliki broj učenika, jer sa njima predano radi više profesora, svako na svoj način i svako sa svojom oformljenom grupom. Ovakva organizacija rada pokazala se veoma uspješnom i motivišućom jer djeca stalno istražuju, proučavaju, pišu i nižu nagrade. Kroz članke, intervju, reportaže, foto-priče, video priloge podižu svijest o važnosti zaštite životne sredine.

Na konkursu organizovanom povodom Dana planete Zemlje, u sklopu programa Fondacije za ekološku edukaciju, „Mladi eko-reporteri“ poslali su svoje radove, a uspjeh nije izostao ni ove godine. Ponosno predstavljamo nagrađene učenike i njihove mentorke.

NAGRADE NAJBOLJIM EKOREPORTERIMA			
KATEGORIJA	UČENICA	POSTIGNUĆE	MENTORI
Ekološki članak „Naučnica u potrazi za istinom o mikroplastici“	Sara Đozović	I mjesto, plasman na međunarodni nivo takmičenja	Merima Đukić Savić, Nataša Despotović
Foto priča „Tihi stanovnici šume“	Dejla Lukač	I mjesto,	Merima Đukić Savić, Nataša Despotović
Ekološki članak „Između zemlje i betona“	Valentina Mitrović	III mjesto,	Tanja Kragulj, Aleksandra Jovović
Ekološki članak „Zeta - rijeka koja pamti“	Milan Jovanović	III mjesto,	Tanja Kragulj, Aleksandra Jovović
Kratki tekstovi „Solana na suvom – kako se ruši raj za ptice i ljude“	Sara Dibra	Pohvala	Tanja Kragulj, Aleksandra Jovović

Naučnica u potrazi za istinom o mikroplastici

Okeani, rijeke, mora i jezera dom su nevjerovatnih ekosistema, ali su i svjedoci porasta ekološke krize izazvane zagađenjem mikroplastikom. Dok mnogi ne shvataju ozbiljnost ovog problema, naučnici širom svijeta posvećuju mnogo vremena istraživanju kako bismo bolje razumjeli uticaj mikroplastike na morski svijet, ali i na ljude.

Naša sagovornica, Vesna Mačić, jedna je od onih naučnica koja se usudila da zaroni dublje i dalje od našeg Jadranskog mora. Istraživanja su je odvela u daleke i mnogima nedostižne predjele. Stigla je na ledeni Antarktik kako bi ispred Instituta za biologiju mora i Univerziteta Crne Gore ispitala i analizirala prisustvo i posljedice mikroplastike na ovom izolovanom kontinentu.

U ovom intervjuu razgovaramo o njenim otkrićima i izazovima sa kojim se suočavala, ali i mogućim rješenjima za ovaj problem.

1. O mikroplastici se mnogo priča, kakva je situacija u Jadranskom moru i organizmima koji tu žive?

Mikroplastika jesu čestice raznih plastičnih materijala manje od 5mm i iako one obično nijesu lako uočljive, naučna istraživanja pokazuju da su prisutne u Jadranskom moru, na morskom dnu, ali i u morskim organizmima. S obzirom da je naše more dosta zatvoreno, a obala naseljena od davnih vremena, zagađenje se nažalost povećava i postaje sve veći problem za morsku životnu sredinu, ali i za čovjeka koji se hrani organizmima iz mora.

2. S obzirom da je Antarktik neistražen kontinent i nedostižni san mnogih naučnika, kakvi su Vaši utisci boraveći u istraživačkoj misiji na Antarktiku?

Učešće u 33. Bugarskoj naučnoj misiji na Antarktiku je bilo zaista jedinstveno i fascinantno iskustvo. Za svakog naučnika je to prije svega neistražen prostor koji daje razne mogućnosti za doprinos novim saznanjima, ali i ispitivanje ličnih granica. Sa druge strane je i kontinent koji svojom surovom klimom podsjeća koliko je čovjek ipak zavisao od sila prirode. Moja sreća je da sam tamo boravila tokom ljetnjeg perioda kada je klima ipak sasvim podnošljiva tj. mnogo blaža nego što većina ljudi pomisli kada se pomene Antarktik.

3. Kakav je osjećaj biti prva naučnica iz Crne Gore koja je posjetila Antarktik?

Osjećam se srećno i ponosno. Iako znam da ima naših pomoraca koji plove vodama oko Antarktika, možda i nekih zemljaka turista koji su tamo boravili, ja sam bila zvanični predstavnik državne institucije, tj. Instituta za biologiju mora i Univerziteta Crne Gore, pa je tokom mog boravka u naučnoj misiji istaknuta naša zastava na Antarktiku, što mi svakako priličava posebno zadovoljstvo. Nadam se da će mlađim generacijama sve ovo dati novi podstrek da uče, da se bave naukom i da pomjeraju granice poznatog.

4. Zbog čega je zabrinjavajuće otkriće mikroplastike u dubini mora, kao i na površini glečera?

Prisustvo mikroplastike u tako udaljenim krajevima i morskim dubinama pokazuje da je uticaj čovjeka na prirodu veoma intenzivan i da moramo mnogo više napora da uložimo u smanjivanju negativnog antropogenog uticaja. Činjenica da se zagađenje primjećuje i tamo gdje nema ljudi ili gdje kratko borave, navodi na pitanje kako li je tek zagađeno na lokacijama gdje ljudska civilizacija postoji milenijumima?

5. Koje vrste mikroplastike postoje i kako se ona prenosi?

Mikroplastika potiče iz različitih izvora. Primarna mikroplastika su sitne granule raznih plastičnih materijala koje se koriste u proizvodnji većih plastičnih proizvoda, odjeće, kozmetike i slično, a sekundarna mikroplastika su komadići plastike koji nastaju raspadanjem većih komada plastike pod uticajem spoljašnje sredine u koju su dospjeli. Prenosi se na razne načine, najčešće vodom, vjetrom, atmosferskim padavinama, a ponekad i aktivnošću raznih organizama.

6. Kako mikroplastika dospijeva do morskih dubina i kakve su posljedice?

Plastika u more dospijeva prije svega neadekvatnim skladištenjem čvrstog otpada na kopnu.

Osim vizuelnih problema koje plastika stvara problem je što morski organizmi u velikom broju slučajeva misle da je to hrana pa je gutaju. Na taj način dolazi do povreda u njihovom crijevnom sistemu a ponekad i do smrti, ukoliko oštre ivice probiju zidove unutrašnjih organa. Takođe, ove progutane materije se ugrađuju u živo tkivo i vremenom se akumuliraju. Još uvijek nijesu dovoljno poznati mehanizmi djelovanja mikroplastike u različitim organizmima, ali početna istraživanja ukazuju na mogućnost da mikroplastika služi kao vektor za prenos nekih toksičnih materija i teških metala. S obzirom da je čovjek na vrhu trofičke piramide, iako je za sada hrana iz mora veoma zdrava, postoji bojazan da bi se daljim zagađivanjem mora moglo ugroziti korištenje hrane iz mora kao i funkcionalnost pojedinih grupa morskih organizama, što opet izaziva čitav niz posljedica.

7. Mikro zagađenje je globalni problem. Šta društvo u smislu zakonskih normi preduzima u cilju suzbijanja ove pojave?

Mnoge zemlje zabranjuju korištenje plastike za jednokratnu upotrebu kako bi smanjili količinu ovog materijala, a uz to se mnogo radi na poboljšanju procesa reciklaže i nalaženju alternativnih materijala. Konačno je i Crna Gora uvela neke strožije mjere u tom smislu, ali je potrebno još dosta napora, razvijanje svijesti građana i strožija kontrola i kažnjavanje zagađivača.

8. Čestice mikroplastike pronađene su u okeanima, planinama, snijegu i ljudskom tijelu. Kakav je vaš stav i šta treba preduzeti da se smanji zagađenje planete?

Nakon mog povratka sa Antarktika razgovarala sam sa zaista velikim brojem novinara i osim samog informisanja o aktivnostima koje smo imali cilj nam je bio da se široj javnosti ukaže na ovaj globalni problem. Iako je Antarktisk najudaljeniji kontinent činjenica da i tamo ima tragova mikroplastike i drugih negativnih uticaja čovjeka pokazuje koliko je antropogeni uticaj intenzivan i koliko je neophodno da mijenjamo svoje navike. Neophodna je bolja edukacija i razvijanje svijesti građana o važnosti očuvanja životne sredine, o neophodnosti uvođenja efikasnije reciklaže plastičnih (i drugih) materijala, kao i o potrebi za iznalaženje novih materijala koji bi bili manje štetni za životnu sredinu. Paralelno sa tim aktivnostima treba raditi na mnogo većoj kontroli i kažnjavanju zagađivača.

9. Koja je vaša poruka mladima?

Moja poruka mladima jesu čuvene riječi Dositeja Obradovića „Knjige braćo (djeco) moja, knjige, a ne zvona i praporci“. Mladi moraju da se naoružaju znanjem, jer problemi koji se ne riješe danas, sutra će biti dio njihovog života. Mladi treba da uče kako bi stekli znanje i umijeće da budu mnogo bolji od nas odraslih, da uvedu nove ekološke prakse i da razvijaju naše društvo u skladu sa kapacitetima prirode. Mladost je po svojoj prirodi radoznala, inventivna i uporna, tako da se nadam da će svojim radom doprinijeti promjenama u razmišljanju i ponašanju koje su nam svima potrebne.

Hrabrost i znanje, ponos Crne Gore.

Umjetnost - estetika i izraz

Ljepota je odraz unutrašnjeg izraza i harmonije. Kroz razvoj civilizacije, ljudi su tragali za načinima da svoj izgled usklade s unutrašnjim osjećajem za estetiku. Umjetnost, slikarstvo i moda, uključujući frizure, oblikovali su se u skladu s vremenom i kulturnim normama.

Istinska ljepota nikada ne leži u prolaznim trendovima, već u skladu s individualnim karakteristikama i proporcijama lica čovjeka.

Frizure su se mijenjale kroz vrijeme. Egipćani su prvi istakli simboliku frizure. Plemići i faraoni nosili su perike od prirodne kose ili palminih vlakana, često ukrašene zlatom i draguljima. Njihova estetika bila je geometrijska, naglašena ravnim rezovima i uredno oblikovanim pramenovima. Frizura nije bila samo estetski izraz, već i statusni simbol.

Grci su težili idealu prirodne ljepote, pa su frizure često bile lepršave, s blagim talasima u kosi koji su podsjećali na klasične skulpture. Kosa se ukrašavala trakama i vijencima, u nastojanju da simbolizuju sklad i uzvišenost. Rimljani su preuzeli grčke ideale, ali su dodali složenost, pletenice i punde postale su obilježje bogatih žena, dok su muškarci često imali kratko podšišanu kosu, kao znak discipline i pripadnosti višim slojevima.

U toku srednjeg vijeka, duga kosa bila je znak ženstvenosti i čednosti, dok su plemićke žene često skrivale kosu ispod velova i ukrasnih kapa. Muškarci su uglavnom više nosili dužu kosu, ali jednostavno stilizovanu. U novom vijeku, posebno u doba baroka i rokoka, frizure su postale ekstravagantne, ističući ogromne perike, ukrašene perlama, cvijećem i perjem, koje su postale simbol moći i luksuza.

Renesansa je vratila prirodniji izgled, pa su žene nosile duge, blago talasaste frizure, često ukrašene biserima, dok su muškarci više nosili kraće, ali uredno oblikovane frizure. Slike renesansnih dama, poput onih koje je slikao Leonardo da Vinči, odražavaju sklad i jednostavnost u ljepoti. Napoleonovo doba donosi strože linije i klasičnu eleganciju. Inspirisani antičkom Grčkom, žene su nosile visoke punde s kovrdžama koje su uokvirivale lice, dok su muškarci favorizovali uredne, vojničke frizure.

Baš kao što slikar oblikuje platno bojama i linijama kako bi izrazio emociju i poruku, tako i frizura može biti lična slika čovjeka. Leonardo da Vinči je tvrdio da "ljepota proizilazi iz sklada dijelova", što može važiti i za kosu, jer ona mora biti u skladu s oblikom lica i ličnim karakterom pojedinca, a ne da bude nužno podložna diktatu modnih trendova.

Oskar Vajld je jednom rekao: „Biti svoj, u svijetu koji neprestano pokušava da te učini nečim drugim, najveće je postignuće“. U kontekstu ljepote i frizura, to znači da treba prilagoditi izgled sebi, a ne prolaznim modnim konceptima.

Frizura nije samo ukras, već sredstvo izražavanja, baš kao i umjetnost. Frizure kroz vrijeme nučile su nas da su se stilovi mijenjali, ali su uvijek bili odraz kulture i okolnosti. Istinska ljepota leži u skladu s vlastitim licem, karakterom i unutrašnjom harmonijom. Baš kao što se slika ne ocjenjuje samo po bojama, već po emociji koju prenosi, tako i frizura nije samo moda, već umjetnost koja govori o osobi koja je nosi.

FRIZURE KROZ VRIJEME

ŽIVOT U TVOJIM RUKAMA KADA SRCE STANE, A ZNANJE NASTAVI DA KUCA

Humanost i plemenitost su najljepše i najvrijednije čovjekove karakteristike.

Kada je nečije ugroženo zdravlje u tvojim rukama, prva pomoć postaje prvi korak ka drugoj šansi i ozdravljenju. Najplemenitije djelo koje možemo učiniti za drugog jeste medicinska brza reakcija.

Profesorica Gordana Čavić predvodila je osmočlanu ekipu Prve pomoći Srednje stručne škole. U školskoj 2023/2024. osvojili su prvo mjesto na Opštinskom takmičenju održanom u Baru. Ova pobjeda ne predstavlja samo priznanje za znanje i vještine, već i potvrdu njihove posvijećenosti humanim vrijednostima.

Tragom pobjednika prošlogodišnje ekipe, uspjesi se nastavili i u ovoj školskoj godini. Profesorica biologije mr Merima Đukić Savić i magistar zdravstvene njege i terapije Vera Popović predvodile su dva tima učenika, od kojih je jedan osvojio prvo mjesto, a drugi tim treće mjesto.

Njihov uspjeh je ponos cijele škole i podsticaj svima da razvijaju empatiju i znanja koja mogu spasiti život.

Naši učenici jesu heroji velikog srca, a snaga humanosti uvijek je u prvim redovima!

Merima Đukić Savić, prof.
Gordana Čavić, prof.

Danka Lončina

Isidora Ceković

Danka Lončina

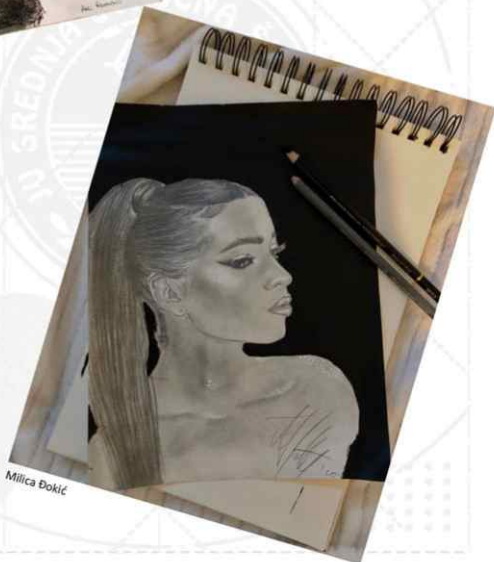
Isidora Ceković

Ana Pantović

Milica Đokić

Milica Đokić

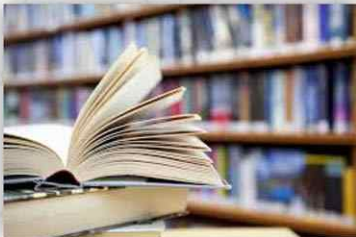

Врх ума и срца човјековог – књига

НАЈМАЊА КЊИГА НА СВИЈЕТУ „Гусар“, величине је 0,6 квадратних милиметара и има 12 страница. Она садржи пјесме које се могу само под микроскопом читати. Књига је повезана науковим нитима. Аутор тог минијатурног дјела је инжењер Николај Сергејевич Сјардисти из Кијева.

НАЈВЕЋА КЊИГА НА СВИЈЕТУ зове се „Најбоље од универзалних мисли“ и тешка је 250 килограма, дужине 3.2 метра и ширине 2 метра. На 160 илустрованих страница сабира мисли и афоризме најпознатијих мислилаца од Конфучија, преко Шекспира, Гандија и Мајке Терезе до Габријела Гарсије Маркеса.

Идеје које су ми промијениле живот добила сам читајући – Бел Хукс

Дан књиге и ауторских права

Поред литерарног такмичења поводом Његошевог дана, у нашој школи је организовано и традиционално литерарно надметање поводом 23. априла, Дана књиге и ауторских права, које се у организацији професорке Живанке Крговић одржава дуги низ година.

Овогодишње теме су биле:

1. Реци ми шта читаш, рећи ћу ти ко си
2. Да ли је човјек украс свијета или грешка природе?
3. „Пустите ме да горим док има ватре у мени“ (Б. Миљковић)

Прво мјесто на такмичењу освојила је Ксенија Стаматовић, друго мјесто је припало Сари Дураковић, а треће Жељани Ђоковић из одјељења II-5.

Живанка Крговић, проф.

РИЈЕЧ НА ПОЧЕТКУ И РИЈЕЧ НА КРАЈУ

Препорука за читање

Рај сам одувијек замишљао као својеврсну библиотеку.

Хорхе Луис Борхес

„Проговори да видим ко си!“, говорио је велики Сократ. Заиста, чим проговоримо, стиче се утисак о нашем самопоуздању, рјечитости, стручности, искрености, увјерљивости. Од наших говорничких вјештина зависи да ли ћемо у комуникацији са другима успјети да искажемо своје ставове онако како смо замислили. Слободан Роксандић, аутор књиге „Проговори да видим ко си“, полази од Демостена и важности изговорене ријечи, а онда нас кроз бројне илустрације, вјешбе и примјере обучава да постанемо сјајни бесједници. Књига је намијењена широј јавности,

Редакција

Кад књиге буду у моди, Пеђа Трајковић

Ако се једном догоди,
када све по чудима крене,
да књиге буду у моди –
библиотеке ће, уместо чланове,
уписивати фанове
и литерарне манекене!

Замислите, људи, та чудеса,
све девојчице седе са лектиром
и уместо тричаријама ес-ем-еса,
напајају се Сервантесом и Шекспиром.
Замислите, рецимо, дечаке оне
којима нису једино штиво
кладионичких тикета колоне
и блентаве рекламе за пиво,
већ Андрића читају
и све живо!

Драги читаоци,
Лидер вам поручује да је читање увијек у моди!

Милица Ђокић

DA LI STE ZNALJ?

- Unutrašnji ugao pravilnog dvanaestougla je 150° .
- Biblija sadrži tačno 150 Psalama.
- Dio zlatnog doba Rimskog carstva bila je 150. godina, za vrijeme vladavine cara Antonina Pija.
- Haršad broj (Harshad broj) dolazi od sanskriteske riječi "Har" = radost i "sada" = dati, što znači: "Onaj koji daje radost." U matematici, Haršad broj jeste onaj koji je djeljiv zbirom svojih cifara, npr. $150 \rightarrow 1 + 5 + 0 = 6$, a 150 jeste broj koji je djeljiv sa šest. Zaključujemo da je 150 Haršad broj.
- Dunbarov broj (iz evolucione psihologije) često se uzima kao broj 150. Ova brojna vrijednost jeste navodni maksimalni broj stabilnih socijalnih veza koje čovjek može održavati.
- Približna temperatura u Celzijusima pri kojoj papir počinje da tamni i gori jeste 150° .
- Decimalni znak je izmišljen 150 godina ranije nego što se mislilo, što pokazuje analiza astronomskih tablica koje je sastavio italijanski trgovac i matematičar Đovani Bjenkino tokom 1440.
- Svaki 150. čovjek na svijetu je savremeni rob.
(Savremeno ropstvo je sveobuhvatni izraz za eksploataciju ljudi putem prakse koja uključuje: prisilan rad - odnosno bilo koji rad na koji su ljudi prisiljeni, dužničko ropstvo - kad su ljudi prisiljeni da rade da bi otplatili dugove ili nasljedno ropstvo - kad se ljudi rode u ropstvu i prema njima se ophode kao prema vlasništvu. Savremeno ropstvo obuhvata i prisilan brak, odnosno kad je neko u braku protiv vlastite volje i ne može da ode iz njega.)
- U astronomiji, 150 miliona kilometara jeste prosječna udaljenost Zemlje od Sunca, a to je osnovna jedinica mjere i naziva se atmosferska jedinica (Au).
- Kalendar mjeri dane, mjesece i godine, a 150. dan u 2025. godini jeste 30. maja.
- Prije 150 godina osnovana je prva Poljoprivredna škola u Crnoj Gori, današnja Srednja stručna škola u Baru.

Srećan 150. rođendan!

Učenici odjeljenja III-1

JU Srednja stručna škola - Bar

adresa: Rista Lekića br.16, 85000 Bar, Crna Gora

Direktor, tel.: +382-30-302-785

Sekretar, tel.: +382-30-302-784

email: lider-sp@t-com.me; skola@polj-br.edu.me

web: www.srednjastrucnaskola-bar.me

2025. godina